AZTAG
JOURNAL ARMÉNIEN
B. P. 587
BEYROUTH, Liban

Directeur - Propriétaire
HAIG BALIAN

ԳԱԾՆԵՑԻՆ
ՕՐԻՐԻԱ տար. 425, ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ 225 Ս. Դ.
ԱՐՏԱՀՄՆ. տրվ. 6. ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ 4 տոլար
Տնօրէն - Խմբագիր՝ ՀԱՅԿ ՊԱԼԵԱՆ

ԱԶԴԱԿ

ազդակ

جريدة سياسية ادبية اقتصادية حرة

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 10 1931

ԳԵՌՔԷ ՀԱՍԸ 3.50 Ս. Դ.

ԵՐԿՕՐԵԱՅ ՀԱՅԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

Դ. ՏԱՐԻ | Ամէն առաւօտ պէտք է ընել թերթս տնօրէնին հասցէին | ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ՝ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ | Ձեռագրուած ձեռագիրներ եւ չեն վերադարձուիր | Թիւ 124 (416)

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՆՈՐ ՏԱՂՏՈՒԿ ՄԸ

Հայ մամուլն ու ժողովուրդը երկար տարիներ զբաղեցուցած է Երուսաղէմի Միաբանութիւնը։ Ժամանակին Պոլսոյ Ազգային Երեսփոխանական Ժողովը իր գլխաւոր մտահոգութեան առարկայ դարձուցած է այդ յաւուտ հարցը, բազմաթիւ պատուիրակութիւններ և քննիչներ ղրկած, սակայն անյաջող մնացած հիմնական բարեկարգութիւն մը պարտադրելու համար հոն։

Ներքին տխուր վէճեր և պայքարներ, անհաշիւ մխիթարներ և լեռնակուտակ պարտքեր անդարմանելի մնացած են և ժամանակաւոր խաղաղութեանց յաջորդած են ահաւոր գայթակղութիւններ։

Դեռ անցեալ տարի մենք երկար յօդուածներով բացատրեցինք Երուսաղէմի Վանքի տնտեսական տագնապալից կացութիւնը, երբ դեռ այդ հաստատութիւնը կը վայելէր Դուրեանի նման մաքուր և ազնիւ բնաւորութեան տէր Պատրիարքի մը հեղինակութիւնը։ 100,000 ոսկի պարտքի տակ կը գտնուի Երուսաղէմի Վանքը, հակառակ իր մեծագումար հասոյթներուն և կարեւոր կտակներուն։ Պարզապէս վատ և անհաշիւ մատակարարութեան մը վերագրելի է այդ հսկայ բացը, որ կ՚սպառնայ մեր այդ ազգային պատմական հաստատութեան գոյութեան։

Պէտք է խոստովանիլ անկեղծօրէն որ Երուսաղէմի Միաբանները մեծ մասամբ տգէտ և անկարող հոգեւորականներէ բաղկացած ըլլալով ի վիճակի չեն վարելու Սիոնի Աթոռին ներքին, հաշուական, կրթական և վարչական բոլոր գործերը։ Վանքին շուրջ հաւաքուած պաշտօնեաները, աշխարհական թէ հոգեւորական, դժբաղդաբար չեն կրցած վստահութիւն ներշնչել ժողովուրդին։ Ի՞նչ պատուիրակներ կը հիւսուին Վանքը գործակատարին շուրջ, որ տարիներէ ի վեր սանցարձակ և քարմահաճ կը գործէ։

Այս բոլորը սակայն դեռ ներքին ցաւեր են, որոնք այսպէս կամ այնպէս կրնան քաշուիլ, այն յոյսով որ օր մը, բարեշրջման օրէնքի ուժով կը դարմանուին և ազգը կը դառնայ իրական տէրը իր սեփականութեան։

Կայ աւելի զարհուրելի գայթակղութիւն մը։

Եթէ ճիշտ են ամբողջովին եղած տարաձայնութիւնները, որոնց համաձայն Միաբանութիւնը նոր պատրիարքի ընտրութեան հարցին աքացի տալու մեղադրա աշխատանքին լծուած է, անհանդուրժելի է կացութիւնը և աններելի Միաբաններու այս ազդակործան ընթացքը։ Ազգային դարաւոր իրաւունք մը ջոհելու ատիճան յանդուգն ըլլալ, կը նշանակէ զգացումէ ու խիղճէ զուրկ ըլլալ։

Մեր առած ստոյգ տեղեկութեանց համաձայն, Միաբանութիւնը կ՚ուզէ որ ինք կատարէ Դուրեան Պատրիարքի վախճանումով թափուր մնացած գահակալի ընտրութիւնը, առանց նկատի ունենալու ազգի և էջմիածնի կարծիքն ու թելադրութիւնը։ Ինչպէս յայտնի է, ըստ մեր Ազգային Սահմանադրութեան Պատրիարքը կ՚ընտրուէր Թրքահայութիւնը ներկայացնող ներկայացչական ժողովէն, նախ քան պատերազմն։ Զինադադարէն յետոյ միայն, քաղաքական ու աշխարհագրական պատճառներու ստիպման ներքև անգործադրելի մնաց այդ իրաւունքը։ Սակայն էջմիածին, որպէս հայութեան ազգային ու կրօնական կեդրոնը, դեռ կը պահէ այդ իրաւասութիւնը։

Երուսաղէմի Միաբանութիւնը, սակայն, սրբագործելու համար այդ ապօրինութիւնը և ազգը զրկելու համար դարաւոր իրաւունքէ մը, խլրդային աշխատանքներ տարած է ապահովելու համար Անգլիոյ Գաղթային Նախարարութեան միջամտութիւնը։ Միաբաններու այդ աշխատանքը յաջողութեամբ պսակուեցաւ և օրին Գաղթային Նախարարութիւնը պահանջեց Միաբանական ժողովէն որ պատրիարքական երեք թեկնածուներ ներկայացնէ Անգլիոյ թագաւորին, որոնցմէ մէկը հաստատուի Պատրիարք։

Կատարուած իրողութեան մը առջև դնելու համար ազգը, երուսաղէմի ճարպիկ Միաբանները, փութով ժողով մը գումարեցին և համակերպութեան որոշում տուին։ Իրենց նշանաւոր անտարբերութեամբ և զանգաղութեամբ համբաւ շահած Միաբանութեան այս շուտափոյթ համակերպութիւնը, միթէ ցոյց չտա՞ր որ Անգլիական նախարարութեան վաղաժամ միջամտութիւնը իրենց մուտ աշխատանքներուն արդիւնքն է։

Իրականութիւնը եթէ ըսել հարկ է, պէտք է խոստովանիլ որ ազգը բացարձակապէս վստահութիւն չունի Երուսաղէմի Միաբաններուն և չկրնար յուսալ որ անոնց դատողութեամբ և քաջուէով ընտրուած Աթոռակալ մը ալ պիտի կրնայ այդ հաստատութեան մէջ արմատացած գայթակղութիւններն ու աղտոտութեան մէջ արմատացած գայթակղութիւնները։ Ըստ մեզ, դիւրամատչելի է անգլիական միջամտութեան անպատեհ պարագան։ բաւական է որ ազգը իր կամքն ու փափաքը ծանօթացնէ պատկան իշխանութեան միջոցաւ։ Թող Միաբանները ինչպէս որ ուզեն ներկայացնեն անգլիական կառավարութեան խնդիրը և աշխատին կատարուած իրողութեան մը առջև դնել էջմիածինն ու Հայութիւնը։ Ազգը այս անգամ պիտի չհանդուրժէ կատարուած խաղերուն և պոյքոթի պիտի ենթարկէ վանքը։

Ուրիշ ելք չկայ։

ԻՆՉ ԿԸ ՄՏԱԾԵՆ ՈՒՐԻՇՆԵՐ ԹԻՒՐՔԻՈՅ ՎԵՐՔԵՐԷՆ

Ցունաստանի «Նոր Օր»ը այս վերնագրով կը գրէ.—

«Միլլիէթ»ի հրատարակած յօդուածագիրը հրատարակած մասին, ցոյց կուտայ թէ Թիւրքիոյ անոր կարեւորութիւնը կը հասկնան ու անկէ գայիք վտանգներ կանխելու միջոցներու մասին կը մտածեն։

Մանաւանդ պէտք է բերը կը նկատուի Մ. Քեմալի կիսապաշտօնական օրգանը, որով անոր հրատարակութիւններ կը ստանան մասնաւոր արժէք։

Թիւրք լրտեսական կազմակերպութիւնները յաջողած են դրամի ուժով իրենց քարը երկարել Հայաստանեն ներս, պատակելու համար հրատական յեղափոխութեան պարագլուխներ եւ իրարու դէմ հանելու միտս ցեղերը։

Պէտք է ըսել որ դաւադիրներ գտնուեցան Հայաստանին մէջ, բայց պէտք է աւելցնել նաեւ որ Հայաստանի՝ դաւադիրներ պաշտելու յեղափոխական արիութիւնը ցոյց տուաւ, հրատական հակատին միասնականութիւնը պահելով։

Դեռ մինչեւ այսօր ալ, Էնկիւրին ամէն տեսակ դաւեր կը յարէ հրատութիւնը պառակտելու եւ կազմակերպուած յեղափոխական ուժը ասլութեան դատապարտելու համար։ Պէտք կա՞յ ըսելու թէ այս փորձերը արդիւնք չեն տուած ու չեն տար, պարզ այն պատճառով որ հրատութիւնը հանդգնած է իր քշամին ու համոզուած թէ պիւտ կարելիութիւն չկայ թիւրքին հետ խոյ խոյի ապրելու, ինչպես առաջ։

Այս գիտակցութեան հասած միտս ցեղախմբերը պիտի չեն մտածեր թիւրքին հետ հաշտուելու մասին, Ընդհակառակը, կ՚ուսումնասիրեն հրատական դատը դարձնել ազգային դատ, անոր դրօշին տակ հաւաքելով Պարսկաստանի, Միջագետքի եւ Սիւրիոյ 2—3 միլիոն հրատութիւն։

Այս շարժման գլուխը կը գտնուի Հայաստանը, միտս հրատական ազատագրական ու յեղափոխական կազմակերպութիւնը, որ իր շուրջ հաւաքած է հրատութեան կուռուող ու մաքառական ուժերը, թիւրքերու դէմ սկսուած պայքարը յաջող վերջացնելու ուխտով։

Դաշնակցութիւնը կը գործակցի միտս ժողովուրդին հետ, ինչպես պիտի ուզէր գործակցի հակաթիւրք բոլոր ազգերուն հետ, հայ ժողովուրդի միակ ու մեծագոյն քշամին տկարացնելու եւ Միացեալ ու Անկախ Հայաստանի հաղթական քանդարացեալ միտը իրագործելու համար։

Ոչ թէ այսօր, այլ տասնեակ տարիներ առաջ ալ, Դաշնակցութեան ղեկավարները փորձեր բրած են միտս հետ բարեկամական կապեր հաստատելու եւ թիւրք ազդեցութենէն հեռացնելու համար հրատութիւնը։

Անցեալի այս փորձերը արդիւնք չեն տուած դժբաղդաբար, թիւրքերու շարունակական դաւերուն եւ միտս տգիտութեան պատճառաւ։

Հայերիս գործակցութիւնը եթէ կարելի ըլար Ցամ. Սահմանադրութենէն յետոյ, տարակոյս չկայ որ թէ՛ մեր եւ թէ՛ միտս հրատերուն այսօրուան վիճակը տարբեր կ՚ըլլար։

Երկու ժողովուրդներուն կապը ամրապնդելու եւ բարեկամական զգացումներ արթնցնելու համար, կարծես անհրաժեշտ էր որ թիւրքերը մեր վիճակին բերէին նաեւ միտս։ Ու այսպես ալ եղաւ։

Թիւրքիոյ մեծագոյն վերը ներ-կայս հրատական խնդիրն է։ Հայ ժողովուրդը պիտի ուզէ՞ այդ խնդիրը դարձնել նաեւ իր։ Մեր հաղթագեղեցիները պիտի գիտնա՞ն օգտագործել այս լաւագոյն առիթը՝ սեպհական համար էնկիւրին, որպէսզի նանչնայ թէ մեր եւ թէ միտս հրատական ազգային հաղթական իրաւունքները։

Կուսակցական խնդիր չկայ հոս, այլ Հայութեան ու Հայաստանի ապահովութեան ու ընդարձակման խնդիր, որ կը բանաձգուի Հայութիւնը։

ՇԷՅԽ ԷՍԱՏ ԵՒ ԻՐ ՄԱՀԸ

ԱՆ ՍՈՒՐԲ ԵՒ ՀԱՒԱՏԱՑԵԱԼ ԷՐ

ՔՕԼՕՆԷԼ ԼՕՐԱՆՍ ԵՒ ՇԷՅԽ ԷՍԱՏ

«Անհ իլ Ճեսիս»ի էնկիւրիի թղթակիցը, որ կ՚երեւի մոլեռանդ մահմեդական մը է, 2 Փեբրուար թուակիր թղթակցութեան մը մէջ կը գրէ.—

Կառավարութիւնը չէր իլ Իւլէմա և Նաքիպէտներու պետ Շէյխ Էսատ էֆէնտին կախաղան բարձրացնելու բաղձանքին չյաջողեցաւ։ Այս ծերունի մարդը մեռաւ բանտին մէջ և արժանացաւ երկնային արքայութեան, նախ քան իր մասին տրուած մահուան վճիռը։ Այս դիպուած մը չէ, այլ նախախնամութեան մէկ կարգադրութիւնը։

Շէյխ Էսատ էֆէնտի, ինչպէս բսած էի անցեալները, ծանր կերպով հիւանդ էր և մահամերձ վիճակ մը ունէր։ Այդ հիւանդութեան պատճառը ի հարկէ այս վերջին օրեր իբրև ոճրագործ և հաւատան տնոր զնանտներու մէջ և խոնաւ անկիւններուն մէջ չարչարուիլն է։ Այնքան երջանիկ և փառքի օրեր տեսնող և կառավարութեան վստահութիւնը վայելող կրօնապետի մը վերագրուած նման մեղադրանք մը խղճի և արդարութեան գործ չէ։

Հակառակ իր ծանր հիւանդութեան, այս սուրբ և հաւատացեալ մարդը, դատարան բերուեցաւ և երկար ատեն պահուեցաւ հոն, ուրկէ մարած վիճակի մէջ փոխադրուեցաւ հիւանդանոց։ Հոն մնալէ վերջ քիչ մը, Աստուած ուզեց ազատել այս հաւատացեալը կախաղանի սիւնին վրայ ցուցադրուելէ և առաւ իր հոգին։

Շէյխ Էսատ երբ իր վերջին բոպէները կ՚անցնէր հիւանդանոցին մէջ, կանչեց իր մօտ հիւանդապահներն ու պահակները և բսաւ անոնց. «Բսէք իմ Պոլիս գտնուող ընտանիքիս որ ինծի համար եասին (գուրանէն համար մը է) կարդան։ Շէյխ Էսատի տղան Այի, բանտէն նամակ մը գրելով պատուհանի նախագահ Մուսթաֆա փաշային, անկէ խնդրած է ներկայ գտնուիլ իր հոր յուղարկաւորութեան, սակայն մերժուեցաւ այդ փափաքը եւ շէյխ Էսատ նեռուեցաւ փոս մը։ Դերեզման իջեցուելու ժամանակ, երբ հանած են իր հագուստները, անոր մէջէն գտած են չատ կարեւոր թուղթեր եւ մեծաքանակ դրամ։

ԼՕՐԱՆՍ ԵՒ ՇԷՅԽ ԷՍԱՏ

«Նարբոն»ի մէջ Պուրնանէտտին Այի, Շէյխ Էսատի մահէն վերջ տարածուող զանազան ըսի ըսաներու առթիւ, որով կ՚ըսուէր թէ՝ շէյխ Էսատ Քօլօնէլ Լօրանսի հետ կապ և յարաբերութիւն ունէր, կը գրէ.

«Կ՚ըսեն...

«Անգլիացիներու լրտես Քօլօնէլ Լօրանս Մէնէմէնի ապստամբութեան մասնակից է...

«և կ՚ըսեն որ շէյխ Էսատ այս մարդուն հետ յարաբերութիւն ունէր։

«Ես մենք կ՚ըսենք.

«Շէյխ Էսատ դեռ մինչեւ երէկ կ՚ապրէր եւ այսօր չկայ։ Այս մարդը իր բոլոր օրերը եթէ Ձեր ըսածին պէս զէշ արարքներով անցուցած է, անդրի աշխարհի մէջ հանգիստ պիտի չընէ։

«Իր ազգին և իր կրօնին անպէտ եւ անօգուտ եղող մարդը ուր որ ալ ըլլայ հանգիստ չ՚ընէր։

«Մենք մեռելները կը յարգենք։ Այս մարդը արդարութեան մեծ Դատաւորին քով իր վճիռը պիտի ստանայ։

*
* *

«Լօրանս...

«Այս մարդը մեր քով չատ քամահրելի եւ ատելի է։ Իսկ իր ազգին քով չատ սիրելի...

«Բայց գիտնալու ենք որ թիւրք ժողովուրդը այս տեսակ Լօրանսներէն չի վախնար, միայն թէ մեր մէջ զանազան բաղմաթիւ Լօրանսներու արձակած ցեխէն չազատուելու համար, պէտք է ժողվենք մեր փէչերը։

ՄԱՀԱՊԱՐՏՆԵՐՈՒ ՎԵՐՋԻՆ ՐՈՊԷՆԵՐԸ

ՇԱՏԵՐ ԿԸ ՀԱՅՀՈՅՆ ԵՒ ԿՈՒԼԱՆ

ՄԱՀԱՊԱՐՏ ՄԸ ՓԱԽԱԾ ԿԱԽԱՂԱՆԻ ՏԱԿԷՆ

Մէնէմէնի բանտին մէջ, երբ մահապարտները հակցած են թէ իրենց կեանքի վերջին ժամերը կ՚ապրին, բոլորովին անշարժութեան մատնուած և սկսած են աղօթել։ Անոնցմէ մէկը՝ Մէհմէտ Էմին ածիլուիլ և լուացուիլ ուզած է։ իր փափաքը կատարուած է։ Բիչ վերջ կինը եկած է զինքը տեսնելու համար եւ երբ հարցուցած է թէ ի՞նչ կ՚ուզէ, «տպրիլ կ՚ուզեմ» պատասխանած է մահապարտ։

Ամբողջ գիշեր բանտին մէջ մեռելութիւն տիրած է մինչև ժամը 2, որմէ վերջ մահապարտներու ընտանիքները արտօնուած են իրենց վերջին տեսակցութիւնները ունենալու։ Կախուողներու մէջ կայ նաև մէկ հրեայ, Ժօզէֆ անունով, որ մինչեւ վերջ բարձրաձայն լացած է։

Առաջին կախուողներէն մէկը Լազ Իպրահիմ, ուզած է ապեհսք առնել և նամազ ընել, նախ քան կախաղան բարձրանալը։ Երբ չուանը վիզը անցուցած և հարցուցած են իրեն թէ՝ ոեւէ կտակ ունի՞, ան սկսած է բարձրաձայն հայհոյել Մ. Քէմալին, բոլոր նախարարներուն, քէմալականներուն և դատաւորներուն։ Վերջը խնդրած է որ Շէյխ Էսատին քովը թաղեն զինք։ Ամենէն վերջը Լազ Հօճան ըսած է. «Կախուելուս չեմ ցաւիր։ մինչև հիմայ 10,000 աշակերտ հասցուցի։

Հաքըզ Մէհմէտ 500 ոսկի կտակած է Մօլլա Շապան մզկիթին նորոգութեան համար։ Մէհմէտ Էմին չէ ուզած աթոռին վրայ ելնել և երբ երկու ժանտարմաներ քունի հաներ են և չուանը անցուցած վիզը, սկսած է հայհոյել։ Հրեայ Ժօզէֆ վեփդելին կարած է երբ զինք բարձրացուցած են աթոռին վրայ եւ սկսած պոռալ։ «Կեցցէ՛ թիւրք հանրապետութիւնը։

ԴԻՄԱԿԱԶԵՐԾ ԽԱԶԱԳՈՂ ՄԸ

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱ՞Յ ԹԷ՝ ՄԱՀՄԵՏԱԿԱՆ

Նոյնութեամբ կը հրատարակենք Ն. Ց. Տէիրմէնճեան սոորագրութեամբ եւ հրատարակութեան համար մեզի ղրկուած սոորեւ գրութիւնը, ամէն պատասխանատուութիւն ձգելով հեղինակին վրայ։

«Ազգակ»ի 11 Դեկտ. 930 թիւին մէջ կը կարդանք Անտիոքի մէջ հրատարակուող Աեթափիա թերթէն առնուած՝ հետեւեալ լուրը. թէ՝ «Հայազգի Կարապետ Զուլֆաճեան անունով մէկը ամուսնական խնդրոյ մը պատճառաւ իր ազգէն վրէժ-ցած պաշտօնապէս կ՚ընդունի իսլամական կրօնքը»։

Այո՛, այս դէպքը տեղի ունեցաւ, սակայն ժողովուրդին հաղորդուած համառօտ իմաստովը եթէ դիտենք խնդիրը, թիւրիմացութեան մէջ կը մնանք, քանզի կանխենք ըսելու որ յիշեալ անձին հայ ըլլալը չէ ստուգուած տակաւին, և ստորագրեալս, իբրև հայ մը, նախանձախնդիր մեր ազգային բարքերուն և պատուոյն, այս առթիւ կ՚ուզեմ լուսաբանել ընթերցողները, նկատելով որ յիշեալին կեանքին իրական պատկերը ներկայացնելու համար, ճշմարիտ տեղեկութիւններ ունիմ, որոնց՝ մէկ մասը ինքն իսկ պատմեց և մնացած մասին ալ ականատեսն եմ։

Կարապետ Զուլֆաճեան, անուանեալն Նէֆաթի՝ էֆէնտի, ծնած է կէօքսիւն, իր կրթութիւնը ստացած է Պոլսոյ զինուորական վարժարանին մէջ, և իբր սպայ՝ պաշտօնով ղրկուած է կեսարիոյ գիւղերէն՝ Թալաս։

Թալասի մէջ անիկա իբր հայ ճանչցուած ըլլալով՝ իր հաղարապետէն՝ Բեազիմ պէյէն, անոր մասնաւոր նախատինքին և հայածանքին կ՚ենթարկուի. և օր մը ալ տարճանակի երեք հարուածներ պարպելով իր մեծաւորին ճակտին, խոյս կուտայ հինգ մէթր բարձրութենէ մը վար ցատկելով. առանց որեւիցէ մէկէ մը ճանցուելու, զինուորական տարազովը, յաջորդաբար կ՚անցնի Ռեսարիա, Ագիզիյէ, Կէօքսիւն (իր հայրենիքը), Այլպիսթան, Մարաշ, Այնթապ. Պիրէճիք, Նիզիպ և Ճարապլուս, ուր, Արմէն Համալեան անունով բարեսէր չոֆէօռ մը, խղճալով զայն կ՚առնէ իր օթոյին մէջ և ծրիրաբար կը բերէ Հալէպ։

Շնորհիւ իր ճարտասան և հաճոյիչ խօսքերուն, չուտով կը գտնէ կէօքսիւնցի ընտանիք մը, և անոնցմէ կը հիւրասիրուի։

Ցանաթիկինը, անոր հագուստն ու ճերմակեղէնները լուալու և մաքրելու համար, իր ամուսնոյն նոր հագուստներէն կուտայ իրեն իբր փոխնորդ մինչև որ իրենը չորնայ։ Ասիթէն օգտուելով մեր ազնիւ հիւրը, չակուած վրայ գլուխով, կծիկը կը դնէ դէպի Պէյրութ, ուր վեց ամիս կը մնայ։

Նախ կը ներկայանայ Ս. Առաքելորդին և անոր կը պատմէ իր կեանքին մասին, ապա ըստ իր սովորութեան կը փնտռէ, և կը գտնէ կէօքսիւնցի հայրենակից կին մը, որուն աչքերը իբր թէ իրենցներուն կը նմանի, և կ՚ենթադրէ թէ այդ տիկինը իր քոյրն է։

Բիչ ետքը սակայն, կեղծ եղբայրը կ՚սկսի տարբեր կեանք մը ապրիլ։ Կնոջ ամուսինը, պատուաւոր մարդ, կ՚առնէ իր ընտանիքը և կուգայ Գերբրզ-Խան և հոն կը բնակի. երկու ամիս ետքը կ. Զուլֆաճեան կը հետապնդէ իր քոյրն ու փեսան, և ի վերջոյ կը գտնէ զանոնք Գերբրզ-Խանի մէջ, սակայն անոնցմէ այս անգամ բնաւ երես չի գտնելով, ճարահատ, կուգայ Ալէքսանտրէթ։

Ալէքսանտրէթի մէջ իր ունեցած կեանքին ականատեսն եմ, եւ կ. Զուլֆաճեանի թրքանայուն պատճառները այս տեղէն ծնունդ առած են։ Զուլֆաճեան Ալէքսանտրէթի մէջ նախ թագ. խորհուրդի ատենադպիր Գ. Վ. Փափազեանին կը դիմէ, և սա ազգասիրական զգացումներէ դրդուած իր ընկերոջ Գ. Ս. Մանչիկեանի հետ միասնաբար և հաճախորդուրդ կը մտածեն օգտակար ծառայութիւն մը մատուցանել նորեկ պարոնին, այդ առթիւ ինծի ալ լուր ղրկուած էր, գացի, տեսնուեցայ, և այն գաղափարը կազմեցինք թէ կ՚արժէ կ. Զուլֆաճեանը պաշտպանել և օգնել անոր։

Մատաւորապէս եօթանասուն սիւրիական ոսկի գոյացուցինք մեր և մեր բարեկամներու սիրայօժար օժանդակութեամբը, և ատով հագցինք պանդոկի, ճաշարանի, հագուստի և օրական ծախքերու պէտքերը. և մինչեւ ժամանակ Անտիոքի մէջ յարմար պաշտօն մը ալ ապահովելու համար կարեւոր դիմումներ եղան իրեն համար։

Սակայն դժբաղդաբար կեղծ դիմակը վար առնուելով կատարեալ խաչագող մը ունեցանք մեր դիմացը։ Հակառակ իրեն եղած չատ մը խրատական զգաստացուցիչ խօսքերու, անուղղայ կերպով չարունակեց և մսխեց իրեն տրուած նպաստը։

Զուլֆաճեան, իր անձնական շահուն համար չատերը իրարու կը ձրգէ և կարդ մը հակառակութիւններու պատճառ կ՚ըլլար։ Այս առթիւ կը ծանօթանայ Եփրոս անուն կնոջ մը հետ, թէև կինը լուացարար մը էր, սակայն 40-50 ոսկիի չափ կոկիկ գումար մը խնայած էր և կ՚ապրէր իր 14 տարեկան գեղանի աղջկանը հետ. Զուլֆաճեան գիտէ այս բոլորը, ուստի կը մտերմանայ օգտուելու համար. կնոջ վստահութիւնը կը շահի, և նոյն իսկ աղջիկն ալ իրեն կնութեան առնել կը խոստանայ։

Զուլֆաճեան երկնքի մէջ փնտռած պաշտպանը երկրի վրայ գտած էր, կ՚ապրի չայլօրէն կը մսխէ անոր նիւթական կարողութիւնը, գայթակղեցուցիչ կեանք մը կ՚ապրի։

Զուլֆաճեան ուրիշ խորհուրդ մը ևս կը յղանայ. ինքզինքը կաթոլիկ ձևացնելով կը դիմէ տեղւոյն հայ կաթոլիկներու հոգևոր հովիւ Տէր Սահակ Ծ. վրդ. Քէշիշեանի և անոր պաշտպանութիւնը կը խնդրէ, ըսելով թէ հայ Լուսաւորչականները ինծի օգնեցին մինչև այսօր, բայց երբ իմացան թէ ես կաթոլիկ եմ, չկրնան օգնեն այլևս, այլ կ՚ըսեն թէ կաթոլիկները թող օգնեն։ Տէր Սահակ, հոգի մը փրկելու համար, կ՚օգնէ անոր նիւթապէս, և օր մը ալ զինքը, պաշտպան կինը և աղջիկը կաթոլիկ արձանագրելով՝ ինքնութեան թուղթ ևս կը հանէ անոնց։

Եփրոսի եղբայրը, թէև չոֆէօռ մը բայց պատուախնդիր մարդ, չի կարենալով հանդուրժել այս վիճակին, գործնական միջոցներու կը դիմէ վերջ տալու համար այս խայտառակութեան։

Մահապարտներէն Հաճի Իսմայիլ օղլու Հասան, երբ կախուելու համար կառավարչատան հրապարակը բերուած է, կախաղանէն երեք քայլ ետին յայտնուած է, փափչիլ, սուինաւոր զինուորներու և ոստիկաններու մէջէն։ Իր եռանէն զէնքեր արձակուած են, հետապնդումներ եղած են, սակայն ի զուր, Իսմայիլի հետքը չէ գտնուած։ Ամբողջ քաղաքը պաշարուած է և խիստ հրահանգներ տրուած ամէն կողմ։

ԴԱՇՆԱԿ-ՀՕՅՊՈՒՆ

ՀԱՅԿ. ԶԱՐԴԵՐԸ ՍՈՒՏ ԵՆ?

ԻՆՉ ԿԸ ԳՐԵՆ ԴԱՇՆԱԿ ԹԵՐԹԵՐԸ

ՔԻՒՐՏԵՐԸ ԿԸ ԽՍԲՈՒԻՆ ԵՂԵՐ

«Միլիէթ»ի 28 Յունուարի թիւեն

400 – 500 քրտական գիւղերու հրկիզման և բազմաթիւ քիւրտերու Վանի Լէճին մէջ խեղդամահ ըլլալու առասպելն ալ համաշխարհային պատերազմէն վերջ Դաշնակներու հնարած բրբականութիւն նման սուտ մը էր։ Դաշնակներն ալ մէկ ու կէս միլիոն հայերու մորթուելու և Եփրատ նետուած ըլլալու պատմութիւնները հնարեցին։ Շարժումներու կատարուած վայրերու մէջ քիւրտերը միայն վրաններ եւ հիւղակներ ունին։ Անոնք այնորէն էրզրի աւազակներուն կողմէ քանդուած և հրկիզուած են, որովհետև չէին ուզեր միանալ իրենց։ Թրքական հողին վրայ գտնուող գիւղերէն ապատաբութեան մասնակցող գրեթէ չկայ։ Ընդհանրապէս Վանի Լէճին չըլլայքը գտնուող գիւղերը, մինչև մեր օգնաւերու և զինուորներու հասնիլը հերոսաբար կռուեցան աւազակներու դէմ և պատմութեան մէջ արձանագրուելու արժանի հայրենասիրութիւն մը ցոյց տուին։

Այս կացութեան առջև Թիւրքերը ոչ թէ գիւղեր այրել, այլ ձեռքերէն եթէ գայ իւրաքանչիւր այրող հիւղակին տեղ պալատ մը չինել կուզէին։

Դաշնակներու թերթերը, գիրքերը և բանախօսութիւնները երկար բրբականներ կը մղեն, որոնց մասին երկար բաւական խօսելու կարիք չկայ։ Այս հարցն ալ փակելու համար Դաշնակ կուսակցութեան քառանամեակին առթիւ խօսուած բանախօսութիւններէն կարդ մը նախադասութիւններ արձանագրենք.

ԹԻՒՐԲԻՈՅ ԴԷՄ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

Նոյեմբեր 31 թուակիր «Ցուսաբեր» թերթին մէջ հրատարակուած, Հայաստանի նոխիին կրթական նախարար Նիկոլ Ադարեանի ճառէն.

«Հակառակ ամէն թշուառութեան, համոզուած եմ որ Մեծ Հայաստանը պիտի ստեղծուի»։

Լեւոն Շանթի ճառէն.

«Դաշնակներու ճամբուն վրայ երկու արգելքներ կան, մէկը Թիւրքիա և միւսը Ռուսիա. Դաշնակները բուռն կերպով պիտի պայքարին այս արգելքներուն դէմ»։

Ս. Յովհաննէսեանի ճառէն.

«Մենք մինչև հիմայ միայն Թիւրք պետերէն վրէժ լուծեցինք։ Մինչդեռ Թիւրք ազգն ալ թշնամութիւն ըրած է մեզի։ Ասկէ վերջ ամբողջ Թրքութեան դէմ բուռն պայքար պիտի մղենք»։

Եաֆայի Դաշնակ պետին ճառէն.

«Կ'առաջարկեմ պայքարը շարունակել Միացեալ Հայաստանի համար մեր տուած զոհերու ճամբուն վրայ»։

Հիմակուան կացութեան մասնուելէ առաջ, Դաշնակները երկու խումբի բաժնուած էին,— այեր և ձախեր։ Առաջիններ, որոնց կեդրոնը Փարիզ է և պետը Խատիսով, կուզեն Կովկասէն, Թիւրքիայէն և Իրանէն առնելիք հողերով Մեծ Հայաստան մը կազմել։ Ձախերն ալ կուզեն ներկայ Հայաստանը պահել Ռուսիոյ հովանիին տակ։

Քաջազունի, որ Փարիզի մէջ ձախերուն կողմը անցաւ, գնաց Երեւան և երկար նամակ մը հրատարակելով ըսաւ թէ Դաշնակ կուսակցութիւնը այլեւս մեռած է, և թէ հայերը պէտք է համաձայնին Թիւրքերուն հետ։

«Ցուսաբեր»ի Սեպտ. 11ի թիւէն.

«Մեր հակառակորդները որոնք մեզ կ'ամբաստանեն թէ քիւրտերուն գործակցած ենք, թող դիտնան թէ Դաշնակներուն նպատակն է փճացնել մեր յետնեալներն թշնամին եղող Թիւրքը, և անոր հետ վերջնական հաշիւը մաքրելու համար, ամէն առիթով գտնակահարել զայն։ Թիւրքին կեանքը խառնակել, Թիւրքիոյ մէջ որոմ ցանել, Թիւրքիան թուլաւորել։— ահա մեր պարտականութիւնները։ Հետեւաբար, քիւրտերուն համակրանք ցուցնել, կը նշանակէ ծառայել հայկական դատին։ Քիւրտ չարժուէն հեռու մնալ կը նշանակէ դաւաճանել Հայկ. Դատին»։

ՔԻՒՐՏԵՐԸ

Ինչպէս ըսինք, քիւրտերու անունով առանց զէնքի և լոկ անձնական չահու համար աշխատողներուն գլուխը կը գտնուին Պէտիրհանիները։ Ասոնք ամէն տարի տխրահռչակ Շէրիֆի փաշային իրենց առած դրամներով գանազան փրօբականտի գիրքեր տպագրել կուտան և մանաւանդ ամերիկեան եւ անգլիական թերթերու մէջ չարուն հակաբրնութեան վերաբերեալ յօդուածներ հրատարակել կուտան։ Բայց այլեւս Շէրիֆին դրամը լմընցած և իր ազգկան կալուածները ծախելով և խաբելով ապրելու ըսելքուած ըլլալուն պատճառաւ, չկրնար դրամ տալ։ Նմանապէս Պէտիրհանիներու կողմէ նողոպտուած մեր արտասահմանի քիւրտ հայրենակիցները հասկնալով կատարուածը դադրեցուցին իրենց օժանդակութիւնները։

Պէտիրհանիներուն հրատարակած վեցերորդ գիրքը «Քրտական Հարցը» անունը կը կրէ։ Հեղինակն է Սիւրէյա, բայց կերևի գիտնալով որ գիրքը վերէն վար սուտ է, զայն ստորագրած է «Օօքթ. Պէյզ Սիրկուհ» անունով։

Այս գիրքը որ տպուած է Եգիպտոսի մէջ և Դաշնակ քարոզութիւնը սորքող նոյն գործարանէն դուրս եկած, նպատակ ունի չփոթութեան մատնելու մեր միտքը գիւղացիները և քաջ լեռնականները։ Կ'արժէ քիչ մը ալ գրքին մասին խօսիլ։

Ինչ որ գիրքեր, ձեզի խոստացուած անկախութիւնը միայն էրզրի լեռան ձիւնապատ գագաթներուն և ժուլթ քարայրներուն համար է։ Պարսկաստան ինչ՞ը չըներ իր հողին վրայ գտնուող աշիրէթներու ձուլման համար և ինչ՞ը պիտի չընէ։ Պարսկաստան ձեր լեզուի ազատութիւնն իսկ չատ կը տեսնէ ձեզի։ Իրաք, իր անգլիացիներու հետ ունեցած բանակցութիւններով Ձեզ Իրագցի կ'անուանէ։

Սիւրիոյ մասին չխօսինք. որովհետև մինչև Ձեր գիւղերը տեղաւորուող հայ գաղթականները, ցոյց կուտան թէ ինչեր կը մտածեն հոն Ձեր մասին։

Իրականին մէջ այս վտանգի մասին Սիւրիական թերթերը ամէն օր ազի արցունք կը թափին։ Այդ արցունքները սիրտը այրած ժողովուրդի մը հոգիէն կը բխին։ Ձեզի համար ահէ՛ւ ելելի զօրաւոր դաս մը չկրնար ըլլալ։

4 (Շար.)

ՏԷՕՐԹԵՕԼՅԻ ՀՕՅԱՑԻ ՄԸ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆԸ

Տէօրթեօլի Ռուզունլար գիւղէն մէջ ներբակալուած է հօճա Հաճի Իլիաս էֆ. յետադիմական քարոզութիւններ ընելու պատճառով։ Այս հօճան հանդիպած մարդուն կ'ըսէ եղեր թէ մաքսանենքուած ապրանքը հէյլ է, վարտիքը կարճցաւ, կրօնքը կարճցաւ, կրամաֆօն նուազողը կեավուր է եւ այս կարգի բաներ։ Ասկէ զատ, հօճան ամբաստանուէր է նախապէս թէ գաղտնի պսակ կատարած է իր ձեռքով։

Տօքթ. Տիգրան Պէրպէրեան փոխանորդ բժիշկ Մամբրէյնի Թոխատի Սանաթորիումի

21 Սեպտ. 1930

Սիրելի Տօքթ. Պէրպէրեան

Քա. հրաւէրիդ վրայ, 12 Սեպտ. 1930ին քեզի և Տօքթ. Ուօրտի հետ Մամբրէյնի Սանաթորիումը բրած այցելութիւնս զիս կրկին վստահեցուց որ այս հաստատութիւնը մեծ անհրաժեշտութիւն մըն է մեր ժողովուրդին համար, և մենք պէտք չէ զլանանք ան է ինչ ոչ միայն զայն չարունակելու, այլ նաև զայն հաստատուն բարելաւելու և զարգացնելու համար։

Տօքթ. Ուօրտ իր տեղեկագրին մէջ, չատ ճշդորէն բացատրած է Սանաթորիումի դիրքն ու տեղը, որուն աւելցնելիք բան մը չունիմ։ Պայմանա որ հիւանդները պէտք եղած քանակութեամբ հանդիսանանուն, թաթմ օդ և արև ստանան, զորոնք կ'ստանան Մամբրէյնի մէջ. տեղին բարձրութիւնը չատ կարևոր պահանջ մը չէ Սանաթորիումի մը համար։ Այս չէնքը որ հասկրցածիս համեմատ առանց վարձքի գրաւուած է, աւելի ըլլալով Պէյրութի հետ դիւրին հաղորդակցութեան առաւելութիւնը ունի, եւ հոն կաթի, պտուղներու և բանջարեղէններու նման ուտելիքներ աւելի առատ կը գտնուին և աւելի ժան են բաղդատմամբ Լիբանանի լեռներու վրայ Սանաթորիումի համար կարելի ուրիշ վայրերու։

Անցած 4-5 տարիներու ընթացքին ես Մամբրէյնի Սանաթորիումը զրկած եմ մեծ թիւով հայ հիւանդներ որ կը տառապէին թոքախտէն իր տարբեր տեսակներով և տարբեր աստիճաններու մէջ։ Այս հիւանդները թէ իմ անձնական գլխնիքէն և թէ ալ Ամերիկեան Հայապարանի գլխնիքներէն էին։ Այս մարդիկ ոչ միայն վերցուցեցան իրենց խճողուած խրճիթներէն ուր իրենց ընտանիքին և դրացիներուն համար վարակման աղբիւրներ էին, այլ նաև պէտք եղած խնամքը և դարմանումը ստացան։ Այս հիւանդներէն չատերը վերջէն եկան զիս տեսնելու մեծապէս բարելաւուած վիճակին մէջ, և անոնցմէ ոմանք յայտնապէս առողջացած։ Անոնց մեծ մասը թաթմ և արև ստանան։ Թոքախտը մուցնող հիւանդութիւն մըն է ժանեւանդ երբ անիկա լքուած է իր նախնական աստիճաններուն մէջ և յառաջացած է, ինչպէս որ է իրողութիւնը Մամբրէյնի Սանաթորիումի ընդունուած հիւանդներուն չատերուն համար։

Սանաթորիումի հիւանդասրահներուն և գաւիթներու մէջը պրտուած ասենա նշմարեցի կարգ մը փոփոխումներ և յաւելումներ չէնքերու վրայ բարդուելով անոր ինչպէս որ էր երբ տարիներ առաջ ան կը գործածուէր իբր (N.E.R.P) Նէյր Իսթ Ռիլիֆի որբանոցը։ ուր ես այցելու բժիշկ էի։ Դիւրաւ տեսանելի է որ տեղը խճողուած է, հիւանդներու մեծ թիւին պատճառաւ։ Այլապէս կերևի որ ամէն բան բնական լաւ կերպով յառաջ կը տանուի, հիւանդները մաքուր և հանդիստ անկողիններ ունին, անոնք յարմար կերպով կը կերակրուին և պէտք եղած բժշկական և հիւանդապահական խնամքը կ'ստանան։

Ինչպէս որ Տօքթ. Ուօրտ կրսէ, չատ ցաւալի պիտի ըլլայ եթէ որևէ բան արգելք հանդիսանայ այս գործին շարունակման։ Դժբաղդաբար չատ աղքատ հայեր կան որ թոքախտէն կը տառապին։ Զանոնք գրեթէ ամէն օր կը տեսնենք։ Մամբրէյնի Սանաթորիումը հայ աղքատ թոքախտաւորաց համար հանդիսի և ապաստան մի մեծ տուն մըն է, առանց անոր անոնցմէ մեծ մասը բոլորովին անխնամ պիտի թողուին և այն դպցած մը թէ կըրնան ընտանիքի միւս անդամներն ալ վարակել անոնց վիճակը աւելի խղճալի կրնէ։

Այս երկրի մէջ գտնուող ուրիշ Սանաթորիումները գրեթէ միշտ խճողուած են, չատ դժուար է անոնց մէջ տեղ գտնել ամսական նուազագոյն երեք եգիպտական ոսկի վճարելով, որ Մամբրէյնի հիւանդներուն համար բոլորովին կարելիութենէ դուրս է։ Այս հաստատութեան պահպանումն ու զարգացումը ոչ միայն մարդասիրական գործ մըն է այլ բացարձակ առողջապահական անհրաժեշտութիւն մըն է հայ ժողովուրդի և այս երկրի համար։

Անկեղծօրէն կը մնամ

Տօքթ. ԵՂԻԳՕՄՇՈՒԵԱՆ

Փրոֆէսօր Ամերիկ. Համալսարանի բժշկական մասնաճիւղին

ՄԱՄԲԼԷՅՆԻ ԹՈՔԱԽՏԱՆՈՑԻՆ ՀԱՇԻՒՆԵՐԸ

(Շարունակութիւն նախորդ թիւեն եւ վերջ)

Տեղեկագիր Մամբրէյնի Թոքախտի Սանաթորիումի մասին. Սեպտ. 10, 1930ին կատարուած այցելութեան մը առթիւ.

Մամբրէյնի Թոքախտի Սանաթորիումը կը տարբերի չատ մը հիւանդանոցներէ և Սանաթորիումներէ սա կէտով որ անիկա այս սոսկալի հիւանդութեամբ վարակուած հայերու իրր ապաստանարան կը գործածուի։ Ան վճարող հիւանդներ չ'ընդունիր և հիւանդները չեն ընդունուիր իրենց հիւանդութեան աստիճանին և դարմանման կարելիութեան համեմատ։ Ուրեմն անիկա է զայն բաղդատել ուրիշ թոքախտի Սանաթորիումներու հետ և կամ զայն դատել հոն տեսնուողներու թիւով։

Հիւանդանոցին դիրքը ծովու մօտ պզտիկ բարձրաւանդակի մը վրայ ըլլալով ձեռ ատեն բարեխառն օդ մը կ'ապահովէ և ամառ ատեն ճնշող տաքը կը մեղմանայ ծովէն եկող հովի հոսանքներով։ Շէնքերու կարգադրութիւնը մեծագոյն չափով թաթմ օդի ներս թափանցումը կը թոյլատրէ, այնպէս որ, թէև անոնք խճողուած են, իւրաքանչիւր հիւանդ բաւարար քանակութեամբ օդ կ'ստանայ։ Առողջապահական կարգադրութիւնները նախնական ըլլալով հանդերձ գոհացուցիչ են. բակերը մաքուր եւ դրուիչ են հանդուսակ հողին մայրամ ընդլիին։

Օրական միջին ծախք նոյնպէս 50 զրշ. սուրիականը, Լիբանանի հիւանդանոցներու մէջ, հսկացածիս համեմատ, մարդ գլուխ եղող ծախքէն աւելի նուազ է. կերակուրը յայտնապէս բաւարար է քանակով և առողջարար, թէև տեսակով սահմանափակ է պարզ։

Բժշկական անձնագրութեանց կարճառև մէկ քննութիւնը կը ցուցնէ որ հիւանդները ուշադրութեամբ հսկուած և խնամուած են բժշկական պաշտօնէից կողմանէ.

Այս Սանաթորիումը սակայն առաջ երկու տարի առաջ նկատելի յառաջդիմութիւն եղած է այս մասնակի մասին։

Մարդոյ մէջ գտնուող թոքախտի Սանաթորիումներէն չատերը խճողուած են և անոնց անօրէնները կը մերժեն ընդունիլ այդ տեսակ հիւանդները որոնց հիւանդութիւնը չատ յառաջացած է. մասնաւորապէս եթէ անոնք աղքատ հայեր են։ Այս Սանաթորիումը, ուրեմն, մեծ օգնութիւն մը եղած է չատ մը աղքատ և անօգնական հիւանդներու։ Կը հաստատեմ որ անիկա ամենալաւ կերպով կառավարուած է Տնօրէնի և պաշտօնէից կողմէ, նկատի ունենալով իրենց տրուած դրութեան տակ ունեցած սահմանափակ դրամական աղբիւրները։

Ցաւալի պիտի ըլլար եթէ տեսէ բան մը տրգելք հանդիսանայ այս գործի չարունակութեան և յառաջացման։

Տօքթ. Է. Ս. ՃՕՆ ՈՒՕՐՏ

Տնօրէն Բժշկական Ֆաքիւլթէին Ամերիկեան Համալսարանի

Տօքթ. Տիգրան Պէրպէրեան փոխանորդ բժիշկ Մամբրէյնի Թոքախտի Սանաթորիումի

21 Սեպտ. 1930

Սիրելի Տօքթ. Պէրպէրեան

Քա. հրաւէրիդ վրայ, 12 Սեպտ. 1930ին քեզի և Տօքթ. Ուօրտի հետ Մամբրէյնի Սանաթորիումը բրած այցելութիւնս զիս կրկին վստահեցուց որ այս հաստատութիւնը մեծ անհրաժեշտութիւն մըն է մեր ժողովուրդին համար, և մենք պէտք չէ զլանանք ան է ինչ ոչ միայն զայն չարունակելու, այլ նաև զայն հաստատուն բարելաւելու և զարգացնելու համար։

Տօքթ. Ուօրտ իր տեղեկագրին մէջ, չատ ճշդորէն բացատրած է Սանաթորիումի դիրքն ու տեղը, որուն աւելցնելիք բան մը չունիմ։ Պայմանա որ հիւանդները պէտք եղած քանակութեամբ հանդիսանանուն, թաթմ օդ և արև ստանան, զորոնք կ'ստանան Մամբրէյնի մէջ. տեղին բարձրութիւնը չատ կարևոր պահանջ մը չէ Սանաթորիումի մը համար։ Այս շէնքը որ հասկրցածիս համեմատ առանց վարձքի գրաւուած է, աւելի ըլլալով Պէյրութի հետ դիւրին հաղորդակցութեան առաւելութիւնը ունի, եւ հոն կաթի, պտուղներու և բանջարեղէններու նման ուտելիքներ աւելի առատ կը գտնուին և աւելի ժան են բաղդատմամբ Լիբանանի լեռներու վրայ Սանաթորիումի համար կարելի ուրիշ վայրերու։

Անցած 4-5 տարիներու ընթացքին ես Մամբրէյնի Սանաթորիումը զրկած եմ մեծ թիւով հայ հիւանդներ որ կը տառապէին թոքախտէն իր տարբեր տեսակներով և տարբեր աստիճաններու մէջ։ Այս հիւանդները թէ իմ անձնական գլխնիքէն և թէ ալ Ամերիկեան Հայապարանի գլխնիքներէն էին։ Այս մարդիկ ոչ միայն վերցուցեցան իրենց խճողուած խրճիթներէն ուր իրենց ընտանիքին և դրացիներուն համար վարակման աղբիւրներ էին, այլ նաև պէտք եղած խնամքը և դարմանումը ստացան։ Այս հիւանդներէն չատերը վերջէն եկան զիս տեսնելու մեծապէս բարելաւուած վիճակին մէջ, և անոնցմէ ոմանք յայտնապէս առողջացած։ Անոնց մեծ մասը թաթմ և արև ստանան։ Թոքախտը մուցնող հիւանդութիւն մըն է ժանեւանդ երբ անիկա լքուած է իր նախնական աստիճաններուն մէջ և յառաջացած է, ինչպէս որ է իրողութիւնը Մամբրէյնի Սանաթորիումի ընդունուած հիւանդներուն չատերուն համար։

Սանաթորիումի հիւանդասրահներուն և գաւիթներու մէջը պրտուած ասենա նշմարեցի կարգ մը փոփոխումներ և յաւելումներ չէնքերու վրայ բարդուելով անոր ինչպէս որ էր երբ տարիներ առաջ ան կը գործածուէր իբր (N.E.R.P) Նէյր Իսթ Ռիլիֆի որբանոցը։ ուր ես այցելու բժիշկ էի։ Դիւրաւ տեսանելի է որ տեղը խճողուած է, հիւանդներու մեծ թիւին պատճառաւ։ Այլապէս կերևի որ ամէն բան բնական լաւ կերպով յառաջ կը տանուի, հիւանդները մաքուր և հանդիստ անկողիններ ունին, անոնք յարմար կերպով կը կերակրուին և պէտք եղած բժշկական և հիւանդապահական խնամքը կ'ստանան։

Ինչպէս որ Տօքթ. Ուօրտ կրսէ, չատ ցաւալի պիտի ըլլայ եթէ որևէ բան արգելք հանդիսանայ այս գործին շարունակման։ Դժբաղդաբար չատ աղքատ հայեր կան որ թոքախտէն կը տառապին։ Զանոնք գրեթէ ամէն օր կը տեսնենք։ Մամբրէյնի Սանաթորիումը հայ աղքատ թոքախտաւորաց համար հանդիսի և ապաստան մի մեծ տուն մըն է, առանց անոր անոնցմէ մեծ մասը բոլորովին անխնամ պիտի թողուին և այն դպցած մը թէ կըրնան ընտանիքի միւս անդամներն ալ վարակել անոնց վիճակը աւելի խղճալի կրնէ։

Այս երկրի մէջ գտնուող ուրիշ Սանաթորիումները գրեթէ միշտ խճողուած են, չատ դժուար է անոնց մէջ տեղ գտնել ամսական նուազագոյն երեք եգիպտական ոսկի վճարելով, որ Մամբրէյնի հիւանդներուն համար բոլորովին կարելիութենէ դուրս է։ Այս հաստատութեան պահպանումն ու զարգացումը ոչ միայն մարդասիրական գործ մըն է այլ բացարձակ առողջապահական անհրաժեշտութիւն մըն է հայ ժողովուրդի և այս երկրի համար։

Անկեղծօրէն կը մնամ

Տօքթ. ԵՂԻԳՕՄՇՈՒԵԱՆ

Փրոֆէսօր Ամերիկ. Համալսարանի բժշկական մասնաճիւղին

ՄԵՐՕՐԵԱՅ ԾԻԾԱՂՆԵՐ

ՀԱՅ ԳԻՐՔԸ

Անցեալ օր բարեկամի մը սենեակն էի։ Սեղանին վրայ տեսայ հայերէն գիրք մը։ Երբ կը մօտենայի թղթատելու համար յանկարծ, հրա՛չք գիրքը լեզու առաց եւ սկսաւ խօսիլ Անիկա ըսաւ.

«Օ՜, մի՛ մօտենար ինձի... Ա՛յլ յոգնած եմ ու հիւանդ... Գրեթէ հիւծախտաւոր մըն եմ... Ահա թերթերս, որոնք մաշած են ու դատապարտուած թափելու... Ես թափառական հրեային ճակատագիրը ունեցայ... Զիս ծնող հօրը երբեք օգտակար չեղայ... Շահագործեցին զիս... Զեռքէ ձեռք անցայ ու քաղաքէ քաղաք չրջեցայ... Նոր հատած եմ ծննդավայր քաղաքս... Ահա պատմեմ քեզի կեանքս... Կատարիայ ողիսական մը...

«Զիս ծնող հայրը, որուն հեղինակ կ'ըսէին, զիս նուիրեց գրող բարեկամի մը։ Այդ գրողը կարդաց զիս քանի մը անգամ ու դրաւ դարակի մը անկիւնը։

«Քանի մը ամիս մնացի այնտեղ, ուրիշ գրքերու հետ միասին։ Օտարական ընկերներ ալ ունէի քովս։ Օր մը սակայն մեր տէրը գրողը հաւաքեց մեզ, թերթի մը մէջ դրաւ ու չուանով կապեց։ Մենք մնացինք մութին մէջ։ Երբ ծարը բացաւ, տեսանք որ կը գտնուինք գրավաճառի մը խանութին մէջ։ Մեր տէրը նիւթական նեղութեան մէջ ըլլալով ծախեց մեզ։ Ես այնտեղ գտուեցայ իմ օտար ընկերներէս ու գտայ հայ եղբայրներ։

«Հազիւ երկու շաբաթ մնացի այդ գրատան մէջ երբ օր մը հայ երիտասարդ մը գնեց զիս ու տարաւ իր տունը։ Գիշեր մը կարդաց զիս ու երկու օր վերջ զիս ծրարեց ու ղրկեց Փոսթին յանձնեց։ Շատ երկար ճամբորդութիւն մը բրլ։ Երբ ծարէն դուրս հանեցին զիս, տեսայ որ երկիր եմ փոխած։ Կը գտուէի Ս. գիպտոս։ Այնտեղ ամբողջ ընտանիք մը կարդաց զիս։

«Այդ ընտանիքին մէջ Ճացի մէկ ամիս։ Այդ ընտանիքը ունէր ազգականներ։ Կարդալ անոնց տունը։ Ամ ալ չրջեցայ։ Օր մըն ալ զիս ծարեցին ու զրկեցին Ցունաստան։ Ցունաստանի մէջ մեծ արգուիթիամբ չրջեցայ ձեռքէ ձեռք, տունէ տուն, սրճարան՝ սրճարան։ Հազարէ աւելի այքեր անցան վրայէս։ Օր մը հայու մը սեղանին վրայ կը գտնուէի, Աթէնքի մէջ։ Հիւր մը եկաւ ու կամաց մը զիս գողնալով դրաւ իր գրպանը։ Կարդաց զիս։ Հետեւեալ օր ու քանի մը օր վերջ զիս ծարեց ու յանձնեց փոսթին։ Երբ ծարիս վրայ գրուածքս կը փակցուէր ու Կինքը կը զարնուէր՝ գիտէի թէ կը պատրաստուիս ճամբորդութեան։

«Այս անգամ Լիբանան գացի։ Այնտեղ, տանտէր չունիմ անոնցմէ, անցայ քանի մը հազար հոգիի ձեռքէ ու վերջապէս տան մը մէջ մը հանդիսատ առի, ուրիշ գրքերու վրայ դրուելով։ Այդ գրքերուն պատմեցի դիմուս եկածները։ Նոյնը ինծի ըսին թէ բախտաւորեցած եմ, քանի որ կարդացուած եմ։ Այդ գրքերուն մէջ կային այնպիսիներ, որոնք արժանապատուութեան վիրաւորանք կը զգային կարդացուած չրլլալնուն համար։ Ասոնք ամենայն ուժգնութեամբ մը կը հարուածեին զիս։ Ասոնց մէջ մեր ազգին մասին ամենայն տեսակ զրպարտութիւններ։ Ասոնք ինծի ամենայն ցաւ կը պատճառեցին։ Ասոնք ինծի ամենայն ցաւ կը պատճառեցին։

«Ինչպէ՛ս։ Այնտեղ ալ չմնացի։ Շրջեցայ Սիւրիան ու զրկուեցայ Գազանտին։ Հայ մը Հնդկաստան կ'ճամբորդէր։ առա. զիս միասին ճամբան կարդալու համար։ Գացի մինչև Կալկաթա։ Այնտեղ ալ քանի մը հոգիի ձեռքէ անցայ։ Կալկաթայէն վերջ, ճամբորդեցինք դէպի Զինասան թիւնցին։

«Այնտեղ բաւական մնացի։ Մինչև որ ճամբորդ մը առաւ զիս ուրեմն հետ տարաւ Միացեալ Նահանգներ՝ Սան Ֆրանչիսկո։

«Ճամբա ելլելէս քանի մը օր վերջ տէրս փոխեցի։ Գրքի փոխանակութիւն էր եղած։ Նոր տէրս զիս կարդալէ վերջ զրկեց Գոստան գտնուող իր մէկ բարեկամին։ Այդ բարեկամն ալ զիս զրկեց իր մէկ ընկերոջը որ կը գտնուէր Արժանթին՝ Պուէնոս Այրէս։ Այդ ընկերը զիս զրկեց Մարսէյլ իր ժողովրդին, խնդրելով որ փոխարէն նոր գրքեր զրկէ։ Անաւասիկ այդ ժողովրդոյ ազան քանի մը չաբաթէ վեր փոխագրուած է Փարիզ ու զիս ալ իր հետն է բերած...

«Աշխարհի շրջանը ըրի... Բազմաշրջեցայ ու ոչինչ կալայ...

ԹԱՔՍԻՆ ՓԱՇԱՅԻ ՑՈՒՇԱՏԱԿՆԵՐԸ

Թիւ 13

ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻՏ

ՏԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻՏ ԿԸ ՀԱՄԱԿԵՐՊԻ

Վեց նահանգներու բարեկարգութիւնը

ՅՈՅՆ ԵՒ ԹԻՒՐՔ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Զար Նիքօլայի միջամտութիւնը

Սուլթան Համիտ չատ կը վախնար օտար տէրութիւններու միջամտութիւններէն։ Նոյն իսկ ատեն մը Ամերիկեան մարտանաւերու մեր ջուրերը եկած ըլլալու լուրը թոյլորովին չփոթութեան մատնած էր թագաւորը։

Խնդիրը չմեծցնելու և տէրութեանց հետ մեր յարաբերութիւնները չփոգելու համար, Անգլիոյ, Ամերիկայի և Ցորնասայի կարգ մը նաւեր այսպէսներինք և այդ վնասուց գումարներն ալ անոնց փոխարժէքին վրայ բարդեցինք։

Եւրոպացիներու այդ պահանջքը որքան որ տդեղ էր, այս կերպ վճարու

ՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ՖԱՔԻՐ ԹԱՇՐԱՄՏԻՏ ԴՈՏ ԿԸ ԲԱՆԱՑ

Ֆրանսացի Փօլ Հէօզէ կասկածի տակ ձգած էր Ֆաքիր Թահրային փորձերը, յայտարարելով թէ բոլոր այդ ֆաքիրական փորձերը պատրանքներ էին եւ թէ ամէն ոք կրնար կատարել զանոնք։

Արդ, հայազգի ֆաքիրը ասպարէզ կարդաց Ֆրանսացիին, որ ճիշդ է կրցաւ քանի մը փորձեր ընել, սակայն չկրցաւ ողջ ողջ թաղուիլ, փորին վրայ քար կտրել, գաւերու վրայ պառկիլ, ինչ որ Թահրան արտակարգ պաղարիւնութեամբ մը կատարած էր Փարիզեան օրաթերթերուն մէջ, մեծ հռչակ հանելով։

Վերջերս սակայն Փօլ Հէօզէ Ֆաքիրներ Մէսոդներու Ընկերութիւն անունով գիրք մը հրատարակեց, որով կրկին կը յարձակի հայազգի ֆաքիրին վրայ։ Այս առթիւ Մաքէն կը գրէ։

Թահրա պէյ, իսկական անունով Գրիգոր Գալֆեան, դատ բացած է Փօլ Հէօզէի եւ անոր գիրքը հրատարակող ընկերութեան դէմ. 500,000 Ֆրանք վնասուց հատուցում պահանջելով։ Դատը տեղի պիտի ունենայ Փարիզի բաղաքային առաջին ատեանին առջեւ, ուր Ֆաքիր Թահրա խոստացած է իր բոլոր փորձերը կրկնել։

ՀԱՅ ՈՐԴ ՄԸ ՎԱՅՐԱԳՕՐԷՆ ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ

Տրամայեն կը հաղորդեն «Հորիզոն»։— Յունուար 25ին, հոս բերուեցաւ դիակը հայ չափահաս որդի մը, որ անգթօրէն դաշունահարուած ու սպաննուած է։ Դիակը դտնուած է Նիքիֆորոս գիւղին մօտերը, թէեւ ոճիրը գործուած է այլուր։

Զոհը կը կոչուի Գարեգին Եայլեան, բնիկ Օրտուցի եւ շուրջ 22 տարեկան։ Դեռ 2 ամիս առաջ արձակուած էր զինուորական ծառայութենէ եւ կը պարապէր շրջուն վաճառորդութեամբ։ Զոհը ստացած է դաշոյնի 15 եւ ատրճանակի 3 հարուած, մարմնի զանազան մասերուն վրայ։ Դաշոյնի հարուածները տրուած են Գարեգինին մահէն յետոյ, որովհետեւ վէրքերէն արիւն չէ հոսած։ Հաստատուած է նոյնպէս, որ խեղճ երիտասարդը օրհասական պայքար մղած է ոճրագործներուն հետ։

Գարեգինի հետքը կորսուած է Յունուար 24ի շաբաթ օրէն յետոյ։ Այդ օրը, կէս օրէ յետոյ ժամը 5ին, ինքնաշարժ կը փնտռէ, որպէսզի Փրենօքսն երթայ եւ 1800 տրախմիի առնելիք մը գանէ։ Նօթատետրէն կ'երեւի որ 9420 տրախմիի առնելիք ունէր հոն, զանազան անձերէ։

Ոստիկանութիւնը նախապէս ծերբակալեց Գարեգինը ճանչցող բազմաթիւ Հայեր. բայց յետոյ ազատ՝ արձակեց, երբ հակցաւ թէ անոնք կապ չունին ոճրին հետ։ Այժմ կը կարծուի թէ Հայ երիտասարդը սպաննուած է ինքնաշարժի մը մէջ եւ կողոպուտի նպատակով։ Ձերբակալուած են բազմաթիւ շարժաւարներ։

Միւս կողմէ, ոստիկանութիւնը ծերբակալած է Գարեգինի զինուորութեան շրջանի ընկերներէն յոյն զինուոր մը, որուն հետ եղած է Գարեգին շաբաթ կէսօրէ վերջ։ Ստուգուած է որ այս զինուորը շաբաթ կէսօրին, իր պատկանած վաշտէն արձակուրդ ստացած է։ Այս զինուորը ծերբակալուած եւ վրայէն գտնուած է խոշոր դաշոյն մը։ Եւ յետոյ, տափատին վրայ նշմարուած են շատ մը արեան հետքեր։ Շատ լուրջ կասկածներ կան այս զինուորին եւ անոր մէկ երկու ընկերներուն վրայ, որոնք խստիւ կը փնտռուին։

Զինուորը հարցաքննուելով շփոթ ու հակասական պատասխաններ տուած է։ Կը կարծուի թէ ոստիկանութիւնը այս կերպով կը գտնուի ոճրագործի հետքին վրայ։

Ու տակաւին ո՞վ գիտէ որքան պիտի թափառիմ, որքան պիտի ծրօրէն կարդացուիմ։

«Ճամբուս ընթացքին երբեմն երբեմն առիթը ունեցայ հանդիպելու օտարական ընկերներու։ Անոնք կը խօսէին իրենց մէջ ու ես լսէին։

«— Իմ հայրս (այսինքն հեղինակը) հիմա միլիոնատէր է եղած...

«Ուրիշ մը կ'ըսէր.

«— Միլիոնատէրս... Ա՞յդքան միայն... Իմ հայրս միլիոններու տէր է եղած՝ իմ շնորհիւս...

«Երբեմն ալ ինծի կը հարցնէին թէ ո՞րքան չանցուցած եմ հոս։ Ես խուսափէի պատասխանելէ։ Օր մը շատ պնդեցին որ պատասխանեմ։ Ստիպուեցայ ճշմարտութիւնը խոսաւոր անել.

«— Դեռ մէկ սէնթ չեմ առած հոս...

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՆԵՐՈՒ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Պաշտպան խառն ատեանը ուրբաթ օր սկսաւ դատավարութեանը այն հինգ հայերուն եւ որ անցեայնումիս 9ին հանայնավարական բուսցիկներ կը ցուցուին Պէյրութի մէջ։

Այս հինգ հայերն են Յովհաննէս Աղպաշեան, Յովհաննէս Գոճաեան, Պեսրոս Աղաղեան, Արքին Անանեան եւ Յովհաննէս Քիրիքեան, առաջին երկուքը կը հետապնդուին ճանաչողութիւնի ատենանոցով դիմադրած ըլլալու յանցանքով։

Աղպաշեանը հարցաքննուելով յայտարարեց թէ տեղացի մը իրեն յանձնած էր բուսցիկներ ցուցնելու համար ու ինքն կ'անգիտանար անոնց պարունակութիւնը։ Գալով ոստիկաններուն դիմադրած ըլլալու հարցին ան ուրացաւ այդ տեսակ արարք մը ու ընդունակարար յայտարարեց թէ ոստիկանները զինք տմարդի կերպով ծեծեր են։

Շաբաթ առաւօտ, պաշտպան Աշեանը չզբաղեցաւ ուրիշ դատով մը ալ։ Վեց հայեր, Անդրանիկ Ասարեանեան, Աբրահամ Տալամեան, Արքին Թաքոսեան, Սարգիս Պարսամեան, Թուֆիք Քէշիշեան եւ Յովհաննէս Օհանեան որոնք Նոյեմբեր 6ին ձերբակալուեցան Ձրմէյի բաղի մամիսեր Գ. Ճոգէն Ուսուցի կողմէ, խմորապիւ բուսցիկներ պատրաստած ու ցուցած էին բաղերու մէջ ու ճաեւ տօնած էին պոլշեւիկ ապստամբութեան տարեդարձը Մոսկուայի գործադիր կոմիտէի հրանագով։ Ասկէ զատ անոնք ոստիկաններուն դիմադրած են իրենց ձերբակալումի պարագային։

Այս ամբաստանեալներուն առաջինը հարցաքննուելով յայտարարած է.—

—Ես ոչ դիմադրեր եմ ոստիկաններուն ոչ ալ հայհոյած։ Ես պարզապէս բուսցիկներ կը ցուցէի։

— Ուրիշ՞ կուգային այդ բուսցիկները.

— Համայնավարական կուսակցութենէն.

— Որոնք կ'անդամակցին այդ կուսակցութեան տեղւոյդ մասնաճիւղին.

— Ոչ ոք չեմ մատներ, ոստիկանութեան կ'ինձայ գտնել զանոնք։

Երկրորդ ամբաստանեալը կը յայտարարէ թէ ինքն համայնավար է ու որովհետեւ "օրական 30 ս. դահեկան կը շահի հակառակ որ 13 ժամ կ'աշխատի»։

Միւս ամբաստանեալներն ալ գրեթէ նոյն պատասխաններ կուտան։

Դատավարութիւնը յետաձգուեցաւ։

ՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՆԵՐԸ ԵՐԵՔ ՀՈԳԻ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ

Հայէպէն կը գրեն «Անհրաժեշտ»ին.— Համայնավարական նոր բուսցիկներ երեւան հանուեցան Հայէպի մէջ, գրուած շատ խիստ լեզուով եւ ոճով։ Անոնք ոչ միայն դրամատէրներու հասցէին ծանր ակնարկութիւններ ունին, այլ ծայրայեղ համայնավարութեան եւ անոր բոլոր ծրագիրներուն գործադրութիւնը կը պահանջեն։

Բնուութեանց ձեռնարկելով ձերբակալուեցան վեց հայեր։

Այս համայնավարական շարժումը նեցդնեցեն կը սասկանայ Հայէպի մէջ եւ մինչեւ անգամ կը տարածուի բոլոր շրջակայ գիւղերու եւ քաղաքներու մէջ։

ԿԱՐԵՒՈՐ ՁԵՂԾՈՒՄ ՄԸ ՊԱՆՔՕ ՏԸ ՌՕՄԱՅԻ ՄԷՋ 7000 ՈՍԿԻ ԱՆՑԱՑՏԱՑԱԾ ՄՆՏՈՒԿԷՆ

Ուրբաթ իրիկուն, երբ Պանքօ տը Ռօմայի հաշիւները կը ճնչէին երեւան եկաւ կարեւոր սխալ մը։

Հաշիւը սնուցկին մէջ կը ցուցնէր 37000 ոսկի։ Մինչդեռ 30000ի աւելի չկար։

Գանձապահ Այպէր Լիպզոնա նրարարութեան բացատրութիւններ տալու համար։ Ան յայտարարեց դրամատան բարձր պաշտօնեաներու ներկայութեան որ իսկ վերցուցեր է 7000 ոսկի, ու հիմա զանոնք վերադարձնելու անկարելիութեան մէջ կը գտնուի։

Ձեղծարարը Աւազուտի բանտին մէջ արգելափակուեցաւ։

«— Ապերա՞խտ, ապերա՞խտ, կոչեցին զիս։

«Թարկացայ ու թեւերս բանալով պոռացի.

«— Իմ հայրս զիս ծնաւ ո՛չ թէ փողի, այլ գաղափարի համար»...

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ

ՀԱՅ ՈՐԴԻՆԵՐԸ ՀԱՅԷՊԻ ՌՈՒՀՇԻՆԵՐԸ

Հայէպէն, թղթակից մը, «Մարգարոսու թիւնը Հայէպի մէջ» վերնագրով գրած թղթակցութեան մը մէջ հետեւեալ հետաքրքիր տեղեկութիւնները կը հաղորդէ ռուհշինների մասին.

Այսպէս դատարանները ամենէն շատ գործի լծուածները ՌՈՒՀՇԻՆԵՐՆ են։

Ասոնց մեծը Աբրահամ Պիրատէր (եղբայր) կը կոչուի, որ հաւատած իր գլուխը երկաթ հոն բազմութիւն մը՝ իբր թէ փրկութեան կը տանի, կ'ապաշխարեցնէ։ Շատ անգամ ասոնցմէ խենթեցողներ ալ անպակաս չեն։ Այս խենթեցողները այնքան մոլեռանդութեամբ կը հետեւին որ առաւօտեան գրեթէ մինչեւ իրիկուն կիջնեն վարի յարկերը՝ մութ տեղեր կ'ապրելու եւ հրեաներու պես գլուխին քարերուն կը զարնեն...բան գործ չունին մինչեւ իրիկուն փրկելու մասին կը խոսին։

Աբրահամ Պիրատէրի ապանդին բուն անդամներուն թիւը 500ն է։ Ասոնք ամենին ալ փրկուած! են, այսինքն «արքայութեան մէջ իրենց արտօներ պատրաստ է»։ Անոնք այս խօսքերը կ'ասեն առանց քաջուելու, կ'ուզես թէ հեռագիր եկած ըլլայ դրախտէն։ Ասոնց փրկութեան կերպը տարօրինակ է։ Գեղեցիկ մութ սենեակ մը, որ բնաւ լոյս չառներ։ Պատերը շարուած են տեսակ տեսակ պատկերներ։ Պատկերներուն մէջտեղ մէկուն մէջ խոշոր վիշապ մը հասած մեղաւոր մարդուն վրայ՝ կոր կոր պիտի ընէ։ Ուրիշի մը մէջ՝ օձը մեղաւորը կը խայթէ եւ կամ փաթթուած պիտի մեռցնէ։ Տարբեր պատկերի մը մէջ կարիճները մեղաւորին վրայ լեցուած կը խայթեն, եւ կամ վայրի անասուններ խեղճ մեղաւորը կը ըզբտեն։ Իսկ ուրիշ պատկերի մը մէջ ալ մեղաւորները կրակներու ու բոցերուն մէջ կամաց կամաց կ'այրին։ Ու այսպէս շատ պատկերներ կան որոնք չափէն աւելի վախ կ'ազդեն մանաւանդ մութ տեղի մը մէջ։ Աբրահամ Պիրատէր այս մարդոցմէն որ որ այլեւս կը տեսնէ թէ փրկուելու վրայ է, կ'առնէ կ'իջնէ այս սենեակը ու փրկուելու արարողութիւնը կը կատարէ։ Երբ այս խաւարին մէջ լոյսը կը վառուի, արդեն պատկերները այնքան վախ կ'ազդեն որ (որովհետեւ այդ նպատակին համար՝ նկարուած են) քիչ կը մնայ մարդուն ելլեն պառի. ու Աբրահամ Պիրատէր քուրդ մը կ'երկարէ որպեսզի շատորդէ թէ, ոչ «ճիշդ այս պատկերներուն մէջի մարդուն չարչարանքներուն կ'ենթարկուիս. ահա վախենալը ամբողջ չփրկուողներուն, կ'ըսէ.

Քանի մը անգամ հարցուցի մի քանի «պիրատէր»ներու թէ «մինչեւ ապաշխարողնե՞ր են որ դրախտին մէջ տեղ պիտի ունենան» «Անշուշտ» ըսին ամէն անգամին ալ, կարծես զայնած. տեսած, եկած են եւ վստահութեամբ կը պատասխանեն։ Եւ երբ ըսի թէ մնացեալ միլիոնաւոր հրեայ, չին, ճարոն, հնդիկ, արաբ եւ հիսոնեայ ժողովուրդներ դժոխք պիտի երթան, որովհետեւ ձեզի պէս չեն փրկուիր, չէ՞»։ «Մենք չենք գիտեր ուրիշ բան, ով որ փրկուեր է, միայն այն կ'երթայ դրախտ» պատասխանեցին անոնք։

Ասոնց ամուսնութիւնն ալ ծիծաղելի է, փրկուած պիրատէր (եղբայր) մը օր մը կ'ելլէ հրապարակային յայտնութիւն կ'ընէ (իրենց ժողովին մէջ) թէ երազիս մէջ ինծի ըսին թէ այսինչ քոյրը քեզի ամուսնութեան յարմար է եւ երկու կողմէն կ'որոնուի շատ դիւրին կերպով պիրատէրին ուզածը, որովհետեւ երազին մէջ բարուած է եղեր...։

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲ ՄԸ

«Բիեր Լօթ»ի տարեմուտով անցած ուրբաթ օր Եգիպտոսեն հարեւանցի ժամանեց եգիպտական հանրապետարանի Ֆութպոլի խումբը։ 50 հոգիէ աւելի են այս արշաւախումբի անդամները, որոնք նաւամատոյցի վրայ ընդունուեցան տեղական խումբերու կողմէ։ Անոնք ճաքաթ օր մրցումի խաղ մը ունեցան Ամեր. հանրապետարանի Ֆութպոլի խումբին հետ, իսկ կիրակի օր «Բրնեսանս»ի հետ։

ՏԱՀԻ ԷԼ ՊՕՑՏԱՐԻ ՃԱՄԲԱՆ ԲԱՑ Է

Հանրային տիւղիւնեներու պաշտօնեաները հսկողութեամբ իրենց տնօրէն Գ. Ճէմիլ էլ Խազէնի, յաջողեցան Տահր էլ Պայտարի կիրճը մաքրել ծիւներէն եւ ազատել այն տասնհինգ ինքնաշարժները որ հոն անշարժացած կը մնային։

Երկու օրէ ի վեր ինքնաշարժները ազատօրէն կ'երթեւեկեն Դամասկոսի ճամբուն վրայ։

ՆՈՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԵՒ ԻՐ ԾՐԱԳԻՐԸ

Դամասկոսի մէջ կազմուած է բաղաքական նոր կուսակցութիւն մը։ Անցած շաբաթ օր, անոնց կողմէ պատուիրակութիւն մը եկաւ Բ. Գոմիսարին մօտ, իր ծրագիրը վաւերացնել տալու համար։

Իր ծրագրին գլխաւոր կէտերն են.—

1.— Այս կուսակցութեան անունն է «Հազգ էլ Անս էլ Վաթանի».

2.— Սիւրիական միութեան իրականացումն ու ազատութիւնը.

3.— Սահմանադրական կառավարութիւն ունենալ. կրօնը մահմեդականութիւն եւ լեզուն արաբերէն.

4.— Ազգային բանակ ունենալ.

5.— Բոլոր բաղաքական ազատելներու եւ բանտարկեալներու ազատութիւնը.

6.— Աշխատել հակազդողութեան գալ Ֆրանսայի հետ եւ երկու երկիրներու միջեւ գոյացնել դաշնագրութիւն մը, պայմանաւ որ Սիւրիան մասնակցի Ազգ. Դաշնակցութեան.

7.— Տեղական արտադրութեան պաշտպանութիւնը, ամէն գնով եւ միջոցով.

8.— Նախնական կրթութիւնը ձրի եւ պարտադիր.

9.— Հինգի երկաթուղագծին վերազարմանը.

Այս նոր կուսակցութիւնը պիտի մասնակցի ընտրութեանց եւ պիտի աշխատի աթոռներ ունենալու երեսփոխանական ժողովին մէջ։

ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՒ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Իր վերջին նիստին մէջ. նախարարներու խորհուրդը հնչեց կարգ մը տեղեկագիրներ՝ պաշտօրէն զեղծարարներու մասին։

Ան ուսումնասիրեց նաեւ դիմումներ այն օտարականներուն որոնք Լիբանանեան հպատակութիւնը կը խնդրեն։ Գոհացում տուեցաւ անոնց որոնք օրէնքի պահանջած պայմանները կը լրացնին։

ԴԱՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄ

Ըստ «Անհրար»ի խորհրդարանական խմբագրին, Արդարութեան նախարարը կը պատրաստէ նոր դատական շարժում որ պիտի զեղչէ շատ մը պաշտօնեաներ եւ ուրիշներ պիտի կոչէ հանգիստի։

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺԻ ԱՐԿԱԾ

Քահիրէ ինքնաշարժ մը որ Թրիբոլիէն Զգօրքս կ'երթար, նամբան ջրեցաւ եւ պէնզինը բռնկեցաւ։ Երկու վարիչներ այրած վիճակի մէջ դուրս հանուեցան. իսկ ինքնաշարժն ու զոյները բոլորովին այրեցան։

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔ

Նաեր բաղին մէջ, ուրբաթ գիշեր, Նախի Զուհել անուն մարդ մը, երբ իր խանութը գոցած տուն կ'երթար, անծանօթ մը անցաւ իր քովէն եւ ըսաւ.«ձեռքերդ վեր վերցուր եւ տուր դրամապանակդ»։

Նախի մերժեց եւ սկսաւ պոռալ։ Անծանօթը սակայն դանակ մը զարկաւ անոր բերանը եւ երբ կը պատրաստուէր երկրորդ մ'ալ իջեցնել, ոտքի ձայն առաւ եւ փախաւ։

Նախին 60 տարեկան է եւ սպառած վերջը բաւական ծանր։

ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ԽՆԴՐԵՆ

Պէքաայի ձիպ ձեմին գիւղացիները լուր ղրկած են կառավարութեան, որով անմիջական օգնութիւն կը խնդրեն, յայտարարելով որ ջուրերու տակ պիտի ողողուին, եթէ անմիջական օգնութիւն չտրուի։

ԱԹՈՍԻ, ՀԱՆԱՆՕ ԵՒ ՃՍՊՐԻ ԴԱՄԱՍԿՈՍ ԿՍՊԱՍՈՒԻՆ

Կ'իմանանք որ երեք ազգանուն կոչուող Պ. Պ. Հաբիմ պէյ էլ Աքասին, նախկին նախագահ Սիւրիոյ Սահմանադրական Ժողովին եւ Հոմսի երեսփոխան, Իպրահիմ Հանանօ Սասապլան էլ Ճապրի՝ Հալէպի նախկին երեսփոխան եւ Մազհար փաշա Ռասլան մօտերս գաւառներն վերադառնալով Դամասկոս պիտի հաւաքուին մասնակցելու համար ազգային մեծ համաժողովի մը որ պիտի ճեղի կուսակցութեան դիրքը յառաջիկայ ընտրութիւններու ատեն։

ԱԳՈՒ ՃԱՌԻՏԷՒ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անցեալ տարի Տնուրէլ Նուէրի մէջ սպանուած Ռաֆայէլ Ապուճառուտի սպանութեանն քննութիւնը միօս յառաջ կը տարուի։ Հարցաքննիչ դատաւոր Պ. Ֆիլիբ Պուլոս յաջողած է ճշդել ոճրագործները ու այս պատճառով հրամայած է ազատ արձակել այս խնդրով ձերբակալուած բոլոր անձերը բացի Քասեմ էլ Հրանիէն եւ Հանա Տէճայպէսէն։ Ասոնց առաջինը զոհին հայ կ'աշխատէր իսկ երկրորդը բարեպաշտական պաշտօնեայ է։

ՕՐԹՕՏՈՔՍ ՊԱՏՐ. ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ ՄՈՆՍ. ԱՐՍԷՆԻՈՍ ՀԱՏՏԱՏ ԸՆՏՐՈՒԱԾ

Թէլ Քալախէն կը հաղորդեն թէ Ս. Սինոտը, հաւանութեամբ Հոմիրայի Ս. Գեորգ վանքին մէջ, ամենայն կանոնաւորութեամբ ընտրած է Լաքաֆիէի արեւելեպիսկոպոս, Ն. Բ Արսենիոս Հասսաս, պատրիարք Անտիոքի եւ ամբող արեւելքի։

Նորընտիր պատրիարքը, նախկին պատրիարքին մահուանէն յետոյ պատրիարքական փոխանորդի պաշտօնը կը վարէր։

Ս. Սինոտը ընտրեց Մոնս. Արսենիոսին, որոմնեսեւ ան պաշտպանեալն էր Դամասկոսի աթոռական պատուիրակներուն որոնք ամէն ջանք թափեցին իրենց թեկնածուին ընտրութիւնը յաջողցնելու համար։

ՄՈՒՍՈՒԼԻ ՔԱՐԻՒՂը

Վերջերս բսի բաւական սկսան տարածուիլ, իբր թէ Մուսուլի քարիւղի հանքան մի միայն Պաղեստինեն պիտի անցնի։ Ստուգելու համար այս լուրը, կարգ մը լրագրողներ դիմումներ կատարեցին Բարձր Գոմիսարութեան եւ՝ Լիբանանի՞ կառավարութեան։ Բ. Գոմիսարութենէն պաշտօնապէս հերքուած է այդ լուրը եւ յայտարարուած՝ որ արդեն հասած են պոլսմնագրութիւններ եւ մօտ ատենն կ'սկսին գործի։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ

Պ. Յակոբ Պրիկեան Դամասկոսի Միացեալ վարժարանին 100 ղ.ս. կը նուիրէ փոխան ծաղկեփունջի Տիար Օնիկ Զէրէկեանի եւ Օր. Նուարդ Պալսիրյարեանի ամուսնութեան առթիւ։

ՎԻՊԱԿ

Մեր նախորդ թիւի 3րդ էջի առաջին սիւնակին մէջ, Մամրլրեյնի հաշիւներուն մէջ, Բարեգործակեն ամսական վճարուածը ուր ու կէս ոսկի ըլլալու տեղ 87 գրուած է։

ՀԵՏԱՔՔԻՐ ԼՈՒՐ ՄԸ

ԴԵՒ ՄԸ ՄՕՐ ՄԸ ՀՈԳԻՒՆ ՄԷՋ

Հոմէն կը հաղորդեն թէ Սան Պարթօլոմէյսի մէջ կին մը դիւային ոճիր մը գործած է, զաւակը իր չուզած աղջկան հետ ամուսնացնելու համար։ Հրշեղութեան մայրը, տեսնելով որ իր բոլոր ջանքերը իզուր կ'անցնին տղան ետ կեցնելու համար թոյն կը խառնէ այն գինիին մէջ, զոր հրաւիրեալները պիտի խմէին հարսանեկան ճաշի միջոցին։ Քսան հարսնեւորներ թունաւորուած են, որոնց կարգին հօրն ու փեսան։

ՏՈՒԷՔ ՁԵՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐԸ «Ա Զ Դ Ա Կ»ԻՆ

ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ԴԵՂԵՑԻԿ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ

ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԱՄԷՆ ԼԵԶՈՒՆԵՐՈՎ

Հայերէն, Ֆրանսերէն եւ Արաբերէն

ԴԻՄԵՑԷՔ

"Ա Զ Դ Ա Կ"ի ՏՊԱՐԱՆԸ

ՆՈՐ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ ԵՒ ՏԱՌԵՐ

ԴԻՒՐԱՄԱՏԱՅՏԵԼԻ ԳԻՆ

ԵՐԵԿՈՅԹ ՀԱՆԴԷՍ

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՓԵՏՐՈՒՍ 18Ի ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԻՆ

Տեղի կունենայ 18, փետր. 1931, չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8ին

ԺՈՂՈՎՐԴԱՒԻՆ ՏԱՆ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Դիտի ըլլան բանախօսութիւններ, երգ, մեներգ արտասանութիւն

Սիրով կը հրաւիրուին հայ հասարակութիւնը.

Ցանձնաւոր մը

ԿԱՐԻ ԵՒ ՁԵՒԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Թարմ Գոմիսարութենէն վաւերացուած վկայեալ յայտնի դերձակուհի Տիկ. Մանկեան, իր առաջին դասընթացքի երաշնաւարտներ տալէ վերջ, յառաջիկայ Փետր. 15ին պիտի սկսի երկրորդ դասընթացքի։ Երեք ամսուան կարճ ժամանակամիջոցի ընթացքին ամենաարդիական մեթոտով կը սորվեցնէ կար եւ ձեւ։

Նոր դասընթացքին արձանագրուելու համար պէտք է դիմել մինչեւ Փետր. 15 իր դերձակատունը, թիւ Կուրս, «էֆէյ տէ Թրուա Տօֆքեօր»ի դիմաց։

ՃԱՇԱԿԵՑԷՔ ՄԻՄԻԱՅՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՍՄԵՆԱԸՆՏՐ ԵՒ ՀԱՄԵՂ ՊԻՍՔԻԹԵՆԵՐԸ

JACOB & CO'S

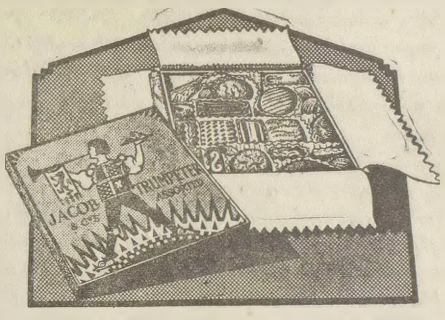

"TRUMPETER ASSORTEד

Մատուցեն բոլոր հայ և օտար նպարավաճառներուն և բաթիսրրիներուն մօտ։

Ընդհանուր ներկայացուցիչ Սիւրիոյ եւ Լիբանանի.—

GUREGHIAN FRÈRES

98, Rue de la Poste, P. O. B. 642

BEYROUTH

ուելի սպասել և սակայն, երբ կառքէն վար իջաւ վախ մը պաշարեց զինք, քայլերը յառաջ չէին երթար...։

— Սիրելի ծաք, վեր ելլելու ատեն աղմուկ չ'հանենք, եղբայրդ թերևս քնացած է...։

Բայց ո՛չ, Ռէմիքը չէր քնանար... Ներսէն հծծիւն մը կը լսուէր, նախ փոքրիկ տղու մը պէս մնզմ, յետոյ աւելի սուր ձայնով մը որուն կը յաջորդէր հեկեկանք մը «Ա՛հ» ու դարձեալ կը վերսկսէր հծծիւնը։

Մօտ որքա՞ն պիտի փափաքէր այդ դուռը հրելով ներս խոյանալ։

Նէ ծաքը դասերու աշխատութեան լծեց ու ինքնիրեն ըսաւ թէ ամէն գնով պէտք էր բժիշկը տեսնել ու անկէ աւելի ճշգրիտ տեղեկութիւններ ուզել։ Ծաքին մոռցած գիրքը բերելու համար հոն քանի մը հոգի կնոջ կոմսուհիին հետ ցած ձայնով կը խօսակցէին. անոնք Ռէմի մասին կը խօսէին ու կարեկցութեամբ օրիորդ Ռուզին կը նայէին։

— Որչա՞փ կ'արգահատիմ իրեն, խորհեցաւ. Մօտ, արդեօք նէ ալ ինծի պէս կը տառապի՞։

Ու վեր ելլելու ատեն ծերունի սենեկապանին հանդիպեցաւ սրսէ տեղեկութիւններ հարցուց։

— Բժիշկը ճիշդ միլենոյն դէմքի արտայայտութիւնը առած է, ինչ որ հանդուցեալ կոմսուհիին մահէն առաջ ցոյց տուած էր, պատասխանեց ան, ես ըսածիս մասին չեմ սխալիր։

Գիշերը տղուն տանելէ յետոյ, կրկին վար վազեց ու պարտէզին մէջ բժիշկին դուռը ելլելը սպասեց։ Նէ պէտք չունեցաւ զայն իր քով կանչելու, որովհետեւ անիկա զինք տեսնելուն պէս դէպի անոր կողմը յառաջացաւ, երկուքը վայրկեան մը իրարու երես նայեցան։

— Ճշմարի՞տ է, տօքթո՛ր...

— Այո՛, շատ ճշմարիտ...

— Վերջին ամիսներու ընթացքին շատ տառապեցաք, պատասխանեց աշխատելով բոլորովին անտարբեր չեչտ մը տալ իր ձայնին, բան մը որ կրնայ լաբացատրել իր երբեմն մեծամտութեան ու տխուր ունեցած քնաւորութիւնը. բայց անիկա ունի ամենէն ազնիւ սրտի մը զոր կարելի ըլլայ երեւակայել։

— Ա՜հ, կը տեսնէ՞ք թէ ժողովուրդը առանց մարդ մը լաւ ճանչնալու ինչպէ՞ս կը խօսի անոր մասին, պատասխանեց համակրելի տիկինը առանց շատ կարեւորութիւն տալու այս նիւթին։ Ինչ որ է, երթա՛նք ճաշի ժամանակ է։ Կարտի և Տօպրի ընտանիքներուն տղաքներն ալ հոս վար դրինք, այս իրիկուն ալ զանոնք քիչ մը պարել տանք ու զուարճանանք։ Իսկ դուք, օրիո՛րդ, պիտի ուզէի՞ք պրն. Տէլ Սօսոյին համար դաշնակին վրայ նուագել անցեալ իրիկուան Օռմանթալի մէջ շատ հիանալիօրէն նուագած մէկ եղանակդ, կը յիշէք չէ՞։

— Այո.

— Առաջարկս ձեզի դժդոհութիւն մը կը պատճառէ՞։

— Ո՜հ, ո՛չ երբէք, տիկին։

— Ամուսինս չափազանց կը սիրէ երաժշտութիւնը, սակայն իմ տանջալից հիւանդութեանս պատճառով զրկուած կը մնայ անկէ. տեսէք այլափոխուած ձեռքերս... ո՜հ, սա անիծեալ յոգացա՛ւը։

Ընթրիքը շատ բարեկամական անցաւ, Մօտ այս ընտրեալ, պարզ ու համակրելի մարդոց տան մէջ ինքզինքը շատ հանգիստ կը զգար։ բայց իր մտածումը, որ միշտ կը սլանար հոն, իրեն տառապանք մը դարձած էր։

Երբ իրեն յատկացուած սենեակը առանձնացաւ, հոն միայն նրցաւ իր մտատանջութեան ազատ թափիլ տալ։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԱՀՓՈՐՁ ՄՈՒՍՕԼԻՆԻ ԴԷՄ

Լոնտոն.— Հռոմի ոստիկանութիւնը անդեկացած է որ Միշէլ Սկորզա անուն խռովարար մը եկած է Հռոմ, մահափորձ կատարելու համար Մուսոլինիի դէմ։ Երկար փնտրտուքներէ վերջ զայն պանդոկի մը մէջ գտան և հրաւիրեցին ոստիկանատուն՝ իր անցագիրը արձանագրել տալու համար։ Երբ ոստիկանատան մէջ ուզեցին խուզարկել զայն, Միշէլ հանեց բէվոլվէրը և կրակեց քօմիսէրին և երկու ոստիկաններու։ վրայ, որմէ վերջ գնդակ մ'ալ պարպեց իր գլխին։ Զորսն ալ վիրաւորուեցան. ոստիկաններու վէրքերը ծանր են։

Կը կարծուի որ Միշէլ կը պատկանի հակաֆաշիստ կազմակերպութեան մը և ունի ուրիշ ընկերներ։ Պանդոկի մէջ գտնուած են երկու ռուսերէր անոր անկողնին քով։ Մուսոլինի ամէն օր կ'անցնէր այդ պանդոկի առջևէն։

ԴԷՊԻ ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԴԱՆՁԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Մելանիկ — Պալքանեան առաջին խորհուրդը աւարտեց իր աշխատութիւնները։ Կ'առաջարկէ միջպալքանեան թղթատարական միութիւն մը։

Երկրորդ խորհուրդին օրակարգը պիտի պարունակէ.— Պալքանեան դաշինքի մը նախագիծը, փոքրամասնութեանց խնդիրը, երկաթուղային միացում, Դանուբի վրայ կամուրջներու շինութեամբ, հեռախօսով միացում պալքանեան զանազան մայրաքաղաքներու, ծխախոտի և ընդեղէններու վերաբերեալ նպաստաւոր միջոցներու որդեգրում, քաղաքային իրաւունքներու միացում, պալքանեան երկիրներու։

ԺԱՆՏԱԽՏ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Մոսկուա՝— Ռուսնպարսկ. սահմանագլուխը փակուեցաւ Մեղրիէն Տիման, ժանտախտի համաճարակի մը հետևանքով, որ ծագած է Պարսկաստանի մէջ։

Ռուս. իշխանութիւնները բացառիկ նախազգուշութիւններ ձեռք առած են, ժանտախտի տարածումը արգիլելու համար Ազրպէյճանի մէջ։ Ասկէ զատ՝ անոնք առաջարկած են պարսկ. իշխանութեանց բժիշկներ և դեղեր գրկել, համաճարակէն վարակուած շրջանները։

ՍՈՎԻԵԹՆԵՐԸ ԵՒ ՕՏԱՐ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆԵՐԸ

Մոսկուա՝— Կը ծանուցուի թէ կառավարութիւնը պաշտօնի կոչած է ամերիկացի փորձագէտներ երկաթուղային գիծերու մէջ։ Անոնց մէջ կայ՝ Զարլս Հիլ, նախագահը Պալթիմոր Օհայոյ գծին, որ պիտի կազմակերպէ փոխադրական դրութիւնը, որ հնգամեայ ծրագիրի պարտադրութեան պատճառով, ամբողջովին վերանորոգելու վտանգին առջև կը գտնուի։

ԲՐԻՏ. ԱՇԽԱՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ԵՒ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Լոնտոն՝— Պ. Մաքտոնալտ խօսք առնելով խորհրդարանի աշխատաւորական կուսակցութեան առջև, յայտարարեց թէ կառավարութիւնը որոշած էր իրեն ի կած պարտականութիւնը շարունակել, կրցածին չափ բարելաւելու համար տընտեսական կացութիւնը և երկիրը չգահաւիժեցնելու ընդհանուր ընտրութեանց մէջ, եթէ սակայն պայմանները չը հարկադրեն։

Խորհրդարանի նոքանցքներուն մէջ այն տպաւորութիւնը կը յայտնուի, թէ ոչ միայն կառավարութիւնը, այլև ազատական պետերը հաստատած են թէ ներկայիս, ընդհանուր ընտրութիւնները պիտի նշանակէին պահպանողականներու իշխանութեան գլուխ վերադարձ և երկու կուսակցութիւնները վճռած են իրենց կարելին ընել. ընտրութիւնները հեռացնելու համար։

ԿԱԶԻ ՓԱՇԱ ԱՑՏԸՆ ԳՆԱՑ

Իզմիր՝— Կազի փաշան այս առտու ժամը 10ին, իր հետևորդներով Այտրն մեկնեցաւ ժամանաւոր շոգեկառքով։

Կազի փաշային կ'ընկերանա, նաև, Իզմիրի երեսփոխան Վասֆի պէյ։ Հակառակ հանդիսութիւն չը ըլլալու զեկուցին Կազի փաշային շոգեկառքը մեկնած է անհամար ժողովուրդ, դի մը խանդավառ ծափերուն մէջ։ Կուսակալը և բանակի քնիչ Ֆախրէտտին փաշա նոյն շոգեկառքով մինչև կուսակալութեան սահմանագլուխը Կազի փաշային ը՝ կերացան։

ՍՇԽԱՐՇԻ ԷՆ ՀԱՐՈՒՍՏ ՔԱՂԱՔԸ

Կրինսլիճ, Քրն. աշխարհիս ամէնէն հարուստ քաղաքն է, ընակչութեան մարդ գլուխ հարստութիւնը հաշուելով։ Մինչև հիմա այդ տիտղոսը կը պատկանէր Պրուքլայն, Մէսի բայց վերջին տուլքի հաշիւէն երևան եկաւ թէ Քրէնէթիքթի այս աւանը գլեր անցեր է Պոսթընի արու արձանը։

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻՔ ԻՆՉ Կ'ՈՒՏԷՆ

Ըստ վիճակագրութեանց այս երկրին մէջ իւրաքանչիւր մարդ, տարեկան միջին հաշուով 2049 փաունտ ուտելիք կը սպառէ։ 170 փաունտ կշռող անձ մը ամսական իր ծանրութեան չափով ուտեստեղէն կը սպառէ։

Ուելի հետաքրքրական է սա պարագան թէ վերջին 30 տարուայ միջոցին ամերիկեան ժողովուրդը փոխած է իր ուտելու ունակութիւնը և ուտելիքի տեսակը։

Երկրագործական պաշտօնատան Քարտուղար Ա. Մ. Հայա յօդուածով մը հետևեալ փոփոխութիւնները կը նկատէ ամերիկեան ուտելիքի սովորութեանց մէջ։

Ցորենի այիւրը 30 տարի առաջ կը գործածուէր մարդ գլուխ 224 փաունտի իսկ հիմա անոր սպառումը իջած է 176 փի։ Այս տարբերութիւնը ամերիկեան ցորենի արտադրութեան մէկ հինգերորդը կը կազմէ։

Շաքարին սպառումը միւս կողմէն բարձրացած է 68 փաունտէն 109ի։

Նոյնպէս աւելցած է խոզի միսի և կաթնագործական արտադրութիւններու սպառումը։ Այսօր հասարակ ամերիկացին կուտէ աւելի բանջարեղէն, շաքար և կաթնային ապրանքներ քան հացահատիկ։ աւելի խոզի և հորթի միս քան ոչխարի և եղան միս։

Քարտուղար Հայա նոյնպէս այն կարծիքէն է թէ ամերիկացիք հիմա աւելի քիչ կուտեն քան 30 տարի առաջ։

359 ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՏ ՄԸ

Ռումանիոյ երկու գիւղական համայնքներու միջև դատ մը կար որ կը շարունակուէր 359 տարիներէ իվեր։ Թէլտի օրա և Քակարաշ համայնքները երկուքն՝ալ 1000 հեքթար հողի մը իրենց պատկանելուն վրայ կը պեղէին և այդ ամբողջ ընթացքին լէ գըտնուէր Մոդոմոն մը որ կարենար տալ արդար վճիռ մը։

Վերջերս դատաւոր մը վճռեց հարակայ հողը երկու համայնքներու մէջ հաւասար չափով բաժնելու գաղափարը յղացաւ և դատը յանգեցաւ իր բնական վախճանին։

ՇՐԷՇԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Իզմիրի ոստիկանութիւնը հրէշային կազմակերպութիւն մը երևան հանած է։ Այս կազմակերպութեան անդամները տղոց աչքերուն խէժ քսելով կը կուրցնեն եղեր, զանոնք մուրացկանութեան մղելու համար։

ՏՔԹ. Մ. Ս. ՏԱՔԷՍԵԱՆ

Նախկին ներքին բժիշկ ԹԱՂԱՊԵՏ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ
Այժմ միայն բժիշկ St. ELIE ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ
ՆԱՀԱՐԻ ՈՍՏԻԿԱՆԱՏԱՆ ԴԻՄԱՑ ԻՐ ՔԼԻՆԻԿԻ ՄԷՋ

Ամեն օր (Կէսօրէ առաջ 10—12
(Կէսօրէ վերջ 1 — 3

ԾԱՆՈԹ.— Հիւանդներու եւ շաբաթ կէսօրէ վերջ՝ աղքատ հիւանդներուն ձրի։

ԻՆՉ ԳԻՏԵՍ ԹԷ ՎԱՂԸ ՉՊԻՏԻ ԿՐՆԱՍ ՀԱՐՍՏԱՆԱԼ

Ահաւասիկ ՄԵԾ ԱՌԻԹ մը

Իրիկունը ադքատ՝ յաջորդ առաւօտ հարուստ ես արդէն։ ԿԵՍ անգլիական ոսկիով կարելի է շահիլ ՎԻԹԱՌԻ եւ անհաւասալի գումար մը՝ այսինքն.—

Ա. մրցանակը՝ 30,000 Սթերլին
Բ. — 15,000 —
Գ. — 10,000 —

իսկ ասոնցմէ զատ 9 հոգի պիտի ստանան 1000 ական իսկ 360 հոգի 100 ական սթերլին։

Իրլանդական կառավարութեան հսկողութեան տակ գտնուող վերոյիշեալ վիճակահանութիւնը անցեալ Նոյեմբերին բաշխեց մօտ 409,527 սթերլինի գումարը

Արդ, աճապարեցէք Ձեր տոմսերը ապահովել, որովհետև անոնցմով առաւելութիւնը պիտի ունենաք մասնակցելու թէ՝ Մարս 24ին Տուպլինի մէջ տեղի ունեցող վիճակահանութեան եւ թէ ալ Մարս 27 Լիվըրբուլի մէջ տեղի ունեցող ձիարշաւին։

Տոմսերնիդ ապահովեցէք. վերջը չի զղջալու համար, գին 310 Ս. Դ.։

ԾԱՆՈԹ.— Տոմսերը կարելի է ստանալ մեր Պէյրութի գործակալ՝ Պրն. Պարթեւ Անանեանէ, ինչպէս նաեւ Պրն. Ե. Իշխանեանի դերձակատունէն Պրն. Եզնիկ Քէշիշեանի մօտ։

Իրլանդական հի-անդանոցներու
ի նպաստ վիճակահանութեանց
Սիւրիոյ եւ Լիբանանի վաճառորդ՝
ՔԷՇԻՇԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՔ

Սիւրիոյ շրջաններէն եղող դիմումները կանխիկ ըլլալու են, եւ գրել՝ Kechichian Bros. B. P. 654, Beyrouth

ՏՔԹ. ԳԷՈՐԳ ԿԷՐԿԷՐԵԱՆ

Վկայեալ Laureat նախկին Interne եւ այժմ մնայուն Քիմիական Ֆրանսական հիւանդանոցի աչքի, քթի, կոկորդի, ականջի, և գլխու հիւանդութիւններու բաժնին։ Հիւանդ կ'ընդունի կէսօրէ վերջ ժամը 2 — 6 իր գլխիին մէջ Rue de Damas, N° 15, ի հարկին հիւանդները ուղղակի հիւանդանոց կ'ընդունուին Իրկոմէ տրուած մուտքի բաբաղով։ Վկայեալ ադքատ՝ ը ձրի։

— ՏՕՔԹ. Ա. ՊԵԶՃԵԱՆ —

ԲԺԻՇԿ — ՈՒՍՈՒՑԻՉ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ՝ 7—9 կ. ա. եւ 1—5 կ. վ.
ՃԱՆԳԱՍ, ՊԷՅՐՈՒԹ ՎԱՂԻ,
ՖՐԱՆՍ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ԴԻՄԱՑԸ
Շաբաթ օրերը վկայեալ ադքատներուն համար ձրի։

المطبعة الوطنية

بيروت — البور « وراء محلات اوزدي باك »

لصاحبها : خليل منسه

تطبع الكتب والجرائد والمحلات والاشغال التجارية وكل ما يراد طبعه باحرف جميلة وطبع متقن واسعار متهاودة

طبعت في المطبعة الوطنية * بيروت « البور »

ՏՊԱՐԱՆ «ԱԶԱՏ»

ՅՈՎՍԷՓ ՈՒԶՈՒՆԵԱՆ ԵՒ ԵՐՎԱՆԻԿ ԱՐԱՊԵԱՆ

Սիւրիոյ եւ Լիբանանի մէջ հայկական միակ կանոնաւոր տպարանը, օժտուած է եւրոպական յաւագոյն մեքենաներով եւ հայերէն, Ֆրանսերէն, արաբերէն ընտիր ու նոր տառերով։

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ Է ՎԷՑԿԱՆ ՓՈՂՈՑ

Կ'ստանձնէ տպագրական եւ կազմարարական ամեն կարգի գործեր, կը պատրաստէ քառաչուկէ կնիքներ, եւայլն։

Ապրանքներ կ'ընդունուին Սիւրիայէն եւ արտասահմանէն. եթէ կ'ուզէք ունալ չափաւոր գիներով ճաշակաւոր գործեր, դիմեցէք ուղղակի տպարան ՁԱՏի։

Ֆօթօ ԼԷՕՆ — Ֆօթօ ԼԷՕՆ

ՊԱՊ - ԻՏՐԻՍ

Եթէ կ'ուզէք ճաշակաւոր լուսանկար մը ունենալ.
Եթէ կ'ուզէք արուեստագէտի մը լիշատակը ունենալ.
Եթէ կ'ուզէք Ձեր բարեկամին լաւագոյն լիշատակ մը տալ.
Անմիջապէս դիմեցէք ճեռեւեալ հասցէին, Քրիսիսլիներու եկեղեցիին դիմացը, որը զնահատուած է օսար եւ հայ լաւագոյնմասնագէտներէ։

Ֆօթօ ԼԷՕՆ — Ֆօթօ ԼԷՕՆ

ԾԽԵՑԷՔ ՄԻ ՄԻԱՅՆ

"Վ. Է Զ Ի Ր" ՍԻԿԱՐԷԹՆԵՐԸ

ՈՐՈՆՔ ԸՆՏԻՐ ԵՒ ՀՈՏԱՒԷՏ ԾԽԱԽՈՏԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԵՆ

ԾԽԵՑԷՔ նաեւ ՄԱԹՌՈՍԵԱՆ. ՏԱՆ
ՍԱՄՍՈՆ ԵՒ ՍԱՄՍՈՆ ՍԷՐԹ ՍԻԿԱՐԷԹՆԵՐԸ
ԵԹԷ ԻՍԿԱՊԷՍ ԿՈՒԶԷՔ ՄԱԹՌՈՒ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՐԱՐ ԾԽԱԽՈՏ ԳՈՐԾԱԾԵԼ.

ՏՕՔԹ. Ե. ՃԻՏԷՃԵԱՆ

ԲԺԻՇԿ - ՎԻՐԱԲՈՑԺ

Նախկին Interne այժմ Chef de Clinique Ամերիկեան հիւանդանոցի։ Հիւանդանոցի վիրաբուժական բաժնի։

Դասաւանդ Ամերիկ. համալսարանի վիրաբուժական դասընթացքներու։

Հիւանդ կ'ընդունի ամեն օր կէսօրէ վերջ, ժամը 2—6 իր անձնական գրասենեակը, Rue Georges Picot, Տօքթ. Նուխոյի աբարքրմանին մէջ։

Վիրաբուժական հիւանդները իր կողմանէ կրնան Ամերիկեան հիւանդանոց ընդունուիլ։

Առանց խտրութեան ամենազգի ադքատներու ձրի։

ԳՈՐԳԻ ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ

ԵԹԷ ԿՈՒԶԷՔ ԿԱՀԱՒՈՐԵԼ ՁԵՐ ՏՈՒՆԵՐԸ

ԱՄԵՆԱԸՆՏԻՐ ԵՒ ՃԱՇԱԿԱՒՈՐ ԳՈՐԳԵՐՈՎ
ԱՑՑԵԼԵՑԷՔ ԾԱՆՕԹ ԳՈՐԳԻ ՎԱՐՊԵՏ ԵՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Պ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԹԱՇՃԵԱՆԻ
ԴՈՐԳԻ ՄԵԾ ԴՈՐԾԱՏՈՒՆԸ

ուր պիտի գտնէք պատրաստ և ապսպրանքով ամեն տեսակի և չափի գորգեր, որոնք Եւրոպական և Ամերիկեան հրապարակներու վրայ գնահատուած են։

Նիր Իսք Բիլիճի նախկին Ղազիրի գորգի գործատան բոլոր տեղեկութիւնները փոխադրուած են Պ. Թաշճեանի,

ԵՐԻԷՖԻԷԻ ԳՈՐԳԻ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆԸ

THE ROYAL MAIL LINE

ՐՕԵԼ ՄԷՅԼ ԼԱՅՆ

ԵՒ

ԻՍԹԸՐՆ ՄԷՏԻԹԷՐՐԱՆԻԸՆ ԷՔՍԲՐԷՍ ԼԱՅՆ ԼԻՄԻԹԷԴ

Կանոնաւոր մեկնումներ Պէյրութէն՝ Լառնաքա, Լիմասոլ, Բորթ—Սայտ, Աղէքսանդրիա, Փիրէ և Մարսէյլ

ՊԷՅՐՈՒԹԷՆ—ՄԱՐՍԷՅԼ 8 ՕՐԷՆ ՄԻԱՅՆ

Պէյրութէն մօտաւոր մեկնումներ

Էշիմէնիա	10000	բոլ	8 Փետր.
Սատպիա	10000	=	1 Մարտ
Էշիմէնիա	10000	=	22 =
Էշիմէնիա	10000	=	14 Ապր
Սատպիա	10000	=	25 =
Էշիմէնիա	10000	=	3 Մայս
Սատպիա	10000	=	16 =
Սատպիա	10000	=	7 Յուն.
Սատպիա	10000	=	28 =

Վերոյիշեալ անգլիական նաւերը օժտուած են Ա. Բ. Գ. կարգի գաղութներով, իսկ Դ. կարգին մէջ կը գրուի մահճակալ եւ մաքուր ու առատ կերակուր։

Սոյն նաւերով, ինչպէս վերոյիշեալ նաւահանգիստներուն, նոյնպէս Շերպուրգէն մեկնող աշխարհահաչակ Ռոքալ Մէյլ Լայն ընկերակայ նաւերով ճամբորդներ կ'ընդունինք հարաւային ամերիկայի բոլոր նաւահանգիստներուն համար։

Ելեւէջի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել՝

Ա. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ

Սիւրիոյ և Լիբանանի ինչպէս նաև Արեւելքի Ընդհ. ներկայացուցիչին

Աղբիւր Ֆօշ—Պէյրութ
Հեռաձայն՝ 9.06
Հեռագիր = ARBED

Նամակատուփ 895 Պէյրութ

Նապուլիս	26000	բոլ	29 Յուն.
Տարրա	22000	=	2 Փետր.
Տէսիսաս	22000	=	16 =
Ալֆանսրա	36000	=	21 =
Տնսիա	22000	=	2 Մարտ
Արյանզա	27000	=	13 =
Տիմիտրաս	22000	=	16 =
Նապուլիս	36000	=	27 =

= 186 =

և թողուլ որ իր մտածումը ճամբորդէ, երթայ անոքով՝ որը զինք անգղի ճիրաններէն ազատեց, և որը ներկայիս կը հատուցանէր ութը ժամ՝ իր վէրքը անխնամ ձգած ըլլալուն հերոսական անխոհեմութիւնը։ Ա՛հ, այս անգամ անիկա որքա՜ն լաւ ապացուցած էր «ընկեր»ութեան իր բարձր ոգին և որուն համար նէ պիտի երթար իր հօրը անունով անոր չնորհակալութիւն յայտնելու։ Որովհետև անիկա իհարկէ պիտի ապաքինէր... իսկ... ո՜հ, սարսափելի՛ բան էր այդ... և այն պահուն՝ երբ անիկա ապաքինէր, երբ... և անոր առջևէն կ'անցնէր Օր. Ռուիզ չնորհալի տուեւրագիծը։ Որովհետև նէ ինքզինք ո՛չ մէկ ատեն այն յոյսով օրօրած էր թէ, Ռէժիսին իրեն համար տածած զգացումը համակրութենէ զատ սիրիչ բան մը ըլլար, որը դուցէ քիչ մը աւելի աճած էր ճաչակներու և զգացումներու նոյնութեամբ և որը սակայն, պիտի մընար բարեկամութեան սահմանին մէջ, ա՛յն բարեկամութիւններուն՝ որոնք իրապէս անկեղծ են ներկայիս, զորոնք սակայն տարիները հետզհետէ կը ջնջին։ Ասիկա չափազանց դժնդակ էր բայց և այնպէս նէ կուրծք պիտի դնէր առոր և հիմակուընէ իսկ կը սիրէր այս տատապանքը որ դեռ վերապահուած էր իրեն համար։ Նէ զոնէ պիտի ապրէր անոր չուքին մէջ, կարելի ե՞ղածին չափ երկար ատեն նուիրուելով Ժաքին և յետո՞յ... յետո՞յ. Աստուած միայն գիտէր։

Ցաղոդ օր, երբ նէ զիրենք տանելու եկող գդեակին լեցքնաչարժը նշմարեց, վարիչին քով վազելով Ռէժիսի մասին տեղեկութիւն ուզելու փափաքը ունեցաւ, քանի որ, անիկա առանձին էր ինքնաշարժին մէջ և սակայն այս բանը չարագուշակ երևցաւ իրեն։ վախցաւ անմեկնելի պատասխան մը առնելու և լռեց։

Տիկին տէլ Օսոն, զիրենք կառք նստեցնելու պահուն հետաքրքրուեցաւ Ռէժիսի վիճակով Մտ. քիչ մը նաց իր յուզմունքը մատնէր երբ վարիչին պատասխանը լսեց.

— Պրն. դերկոսը չատ աւելի ծանրացաւ։ Բարիզէն մեծ բժիշկ մը կանչել տուին, որը այսօր ժամը հինգի կառախումբով պիտի ժամանէ։ Կ'ըսէին թէ թեր կորել պէտք պիտի ըլլայ...

— Ի՞նչ կ'ըսէք։ Շատ կը տանջուի՞։

— Այո՛ տիկին. անոր հեծեծանքներն ու մռնչունները վարէն կը լսուին։ Կը թուի թէ արիւնը թունաւորուած է։

Տիկին Տէլ Սօսոն ըսաւ Մտտին.

—Մանաւանդ, օրիորդ, հաղորդեցէք տէր և տիկին տ'Օռմոնթալին թէ որքան մտանկից ենք իրենց տառապանքին։ Վաղը կրկին տեղեկութիւններ բերել պիտի տամ։ Օ՜ն ուրեմն զաւա՛կներս, ցտեսութի՛ն։

Թէպէտև ինքնաշարժը իր բոլոր արագութեամբը կը սուրար, սակայն Մտտին այնպէս կրթուէր թէ չէին յառաջնար և զժուարաւ կրնար ժաքին անվերջ հարցումներուն պատասխան տալ, այն ամէն «ինչպես»ներուն որոնք յառաջ կը բերէին քաղաքին տանտալաճառն այդ օրը, փողոցին մէջ հանդիպած մարդիկն ու առարկաները։ Մտածում մը միայն կը տիրապետէր անոր ուղեղին մէջ։ «Ան կը տանջուի» և այն ատիճան որ հաւանած է ուրիշ բժիշկի մը կանչուելուն... Ո՜հ, Նէ որքա՜ն կ'ուզեր ինք տանջուիլ անոր տեղը. տանջուիլ այն տանջանքներով որոնց պատճառը ինք եղած էր, իհարկէ ակամայ պատճառը, բայց վերջապէս պատճառը։

Ինքնաշարժը դղեակին բակին մէջ կանգ առաջին պէս, Մտտ խուրհեցաւ որ իրեն համար անկարելի էր տեղեկութիւն ստանալու համար վայրկեան մ'իսկ ա-

= 187 =

ՈՒԱՐԱՆ ՊԷՅՐՈՒԹԻ

9 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1931

	Ոսկի գրմ.	Սուրիկ.
Եգիպտկ. Ղնթարմ.	115 50	64
Անգլիկն. »	112 25	617 50
Տոլար »	23 10	127
Թրքական »	10 75	59
Պանք Օթթոման	27 50	150
Իտալական Լիր 100		663
Ցունական. Տրախմի 100		160
Անգլկ. ոսկի	112	616
Ֆրանս. »	87 25	479
Օսման. „	100	551
Արծաթ մէճիտ		32
Գրէտի Ֆոնս. Ա.	19 50	
„ „ Բ.	13 00	
„ „ Գ.	12 25	

ՄէՃԿrեան եղբարք Բիւ Ֆօս
Թէլեֆօն՝ 5-19